

LIBAR
MARKA MARULA SPLIĆANINA

U KOM SE UZDARŽI ISTORIJA SVETE UDOVICE
JUDIT
U VERSIH HARVACKI SLOŽENA
KAKO ONA UBI VOJVODU OLOFERNA
PO SRIDU VOJSKE NJEGOVE
I OSLOBODI PUK ISRAELSKI
OD VELIKE POGIBILI

Priredio Bratislav Lučin

Marko Marulić: *Duhom do zvijezda* (Izbor iz djela / Opere scelte), Mozaik knjiga, Zagreb
2001.

POČTOVANOMU U ISUKARSTU
POPUP I PARMANCIRU SPLICKOMU
GOSPODINU DOM DUJMU BALISTRILIĆU
KUMU SVOMU
MARKO MARULIĆ
HUMILJENO PRIPORUČEN'JE Z DVORNIM POKLONOM
MILO POSKITA

Sih dan svetih korizmenih, počtovani u Isukarstu gospodine i kume moj dragi dom Dujme, privraćajući ja pisma Staroga testamenta namirih se na historiju one počtene i svete udovice Judite i preohologa Oloferna, koga ona ubivši, oslobodi svu zemlju israelsku jur od nadvele pogibili.

Tuj historiju čtući, ulize mi u pamet da ju stumačim našim jazikom, neka ju budu razumiti i oni ki nisu naučni knjige latinske aliti djačke. Da od te stvari hoteći tvomu otačastvu, obojega jazika dobro umiću, dar prikazati, odlučih naslidovati hitrost ditce one ki o mladom litu starijih svojih darijući, naranče nadiju mirisnimi zel'ji, mažuranom, rusmarinom, rutom; umitelno naprave dar svoj, da zloćudo loveći povekše uzdarje. Ja put zloćudi njih ne perim, da samo onogaj hitra kićen'ja, jer inoga uzdarja od vas ne išćem nego ko sam vele od pri našao: ljubav pravu i svaršenu u Isukarstu ku mi stanovito nosite veće ner sam dostojan, da koliko se pristoji pitomščini vašoj ka svakomu prikloniti i prijaznivi. Tu poni hitrost, kako dim, naslidujuću, usilovah se rečenu historiju tako napraviti kako bude nikimi izvanjskimi urehami i uglajen'jem i ulizan'jem i razlicih masti čirsan'jem obnajena; a to da ne rečete da vam poklanjam onu je žita rukovet koju u vaših knjigah bolju nahodite. Zaisto je onaje rukovet, da mnogim cvitjem obkićena. Kada ju dobro razgledate, reći ćete: prominila je lice kakono voćina stabla premaliti kada najveće veselo cvasti budu.

Evo bo historiju tuj svedoh u versih po običaju naših začinjavac i jošće po zakonu onih starih poet, kim ni zadovoljno počitati kako je dilo prošlo, da mnoge načine obkladaju, neka je vičnije onim ki budu čtiti, naslidujuću umitelnu sredbu raskošna kuhača ki na gospockoj tarpezi ne klade listo varene ali pečene jistvine, da k tomu pridaje saprana i paprana i inih tacih stvari da slaje bude onim ki su prišli blagovati. Ništar manje, da prem dar moj ni tolika dostojanstva, uzdan sam u vašu dobrotu da ćete ga ljubeznivo prijati cića priproste pitomščine i sartčene prijazni ka je od davna meju nami.

Eto k vam gre Judita gospoja ma visoko počtovana, more biti ne s manjom urehom nego kada se ukaza Olofernu, ne da vas kako i njega tim prihini, da prija pokripi u uzdaržan'ju svete čistoće, prid oči vaše ponesši i postavivši sve lipote, krasosti, kriposti, dike i slave svoje, kimi se je urešila vele plemenitije i gizdavije nego keno se reše svilom, zlatom i biserom; a znajuću da će moći tako počteno pribivati pod strihom vašom kako je nigda pribivala u Betuliji pod svojom. Kada se budete s njom pitomo razgovarati, daržu da ju ćete pohvaliti ne manje ner veli pop Eliakim ki od Jerosolime dojde sa svimi leviti u Betuliju vidit ju, čuvši sarca sminost, dila hrabrost i čudnovatu svetinju života nje. S toga joj da hvale izvarsne, časti dostojne, uzvišenje visoko i poljubljen'je čisto, duhovno, pobožno, nijednom trohom nedostojna poželin'ja ockvarnjeno, kako se svetim pristoji i slugam božjim podoba. I vi poni

dvorno ju primite, dobrovoljno nastanite, i ku vazda hvalite dilom, tu pohvalite i ustmi jer je naučna hvaljena biti, navlastito od svetoga reda vašega popovskoga. Nju primite, a meni zapovite: zapovidem vašim služba ma vazda je pripravna da izvarši ča budete veliti, koliko joj bude uzmožno. Mir i milost gospodina našega Isukarsta budi vazda s vami. Amen.

Od rojen'ja Isukarstova u puti godišće parvo nakon tisuća i pet sat, na dvadeset i dva dni miseca aprila. U Splitu gradu.

ISTORIJA SVA NA KRATKO KA SE UZDARŽI U OVIH KNJIGAH

Nabukodonosor, kralj od Babilonije i od Asirije, daržeći tad grad Ninive, pobi Arfaksata, kralja od Medi, kon rike Eufrata. Posla k mejašnikom svojim da se podlože njemu. Podložiti se ne htiše. Odpravi s vojskom svoga vojvodu Oloferna ki, kuda projde, sve obuja. Pride napokon u zemlju israelsku. Bi velik strah po svoj zemlji. U Jerosolim činiše mnoga ponižen'ja i posvetilišća, Bogu se priporučujući.

On podstupi Betuliju, odvratu vodu ka u grad teciše, zdence pridgradske čini čuvati. Akiora, vojvodu svoga od Amoniti, jer reče da neće moći Židove svojevati ako ne budu zgrišili Bogu svomu, vezana čini popeljati i pridati Betulijanom, obitući se zajedno s njimi ga zgubiti. Nesta vode u gradu, htihu se pridati. Ozija, knez od grada, moli jih da bi još čekali pet dan pomoći Božje. Judita, udovica sveta i plemenita, kara jih da bihu Bogu roke postavili. Sama onuj noć moli se Bogu, ureši se, pojde s rabom svojom Abrom ka Olofernu i nakon četvartoga dne, kad on pijan zaspao, odkla mu glavu nožem njegovim, stavi ju na grad, vojske se pristrašiše, grajane ih tiraše, biše, odriše, bogati se vratiše. To videći Akior, prija viru njih i pribiva s njimi u Betuliju. Od Jerosolime dojde veli pop Eliakim sa svimi popi Juditu viditi: Boga slaviše, nju hvališe.

Ona svojimi pojde u Jerosolim. Pokloniše se u tempal, dare prikazaše, i tuj se tri misece veseliši, domom se varnuše. Judita posli parvoga muža Manasesa drugoga ne poja. Živi sto i pet lit. Leže u grob muža svoga. Sedam dan ju puk sitova. Za nje života ne očutiše nevolje rati nika. I dan dobitja nje svako godišće bi baržen i čtovan od svega puka israelskoga, dokla tarpiše u stan'ju svomu. Na svem vazda Bogu hvala. Amen.

ČA SE U KOM LIBRU UZDARŽI

Parvo libro. Nabukodonosor dobivši Arfaksata, posla Oloferna s vojskom primati daržave, hoteći da gospoduje svim svitom.

Drugo libro. Kuda Olofernes projde s vojskom; kih poda se podbi; pride u Gabu; bi strah u Jerosolim; pozlobiše Akiora veziri jer istinu govori od naroda jerosolimskoga.

Treto libro. Oloferne Akiora vezana zagna u Betuliju hoteći ga zajedno z grajani pogubiti kad jih prime. Ozija zva Akiora i popove na večeru. Oloferne podsede Betuliju. Bi u grad žaja, do pet dan se hotihu pridati. Judita jih kara.

Četvarto libro. Judita s Abrom pojde van grada; Bog joj prida liposti, budi da vele lipa biše. Oloferne, vidiv ju, za njom se zamami.

Peto libro. Oloferne dvor svoj i Juditu zva na večeru. Pjan zaspa. Koliko je zlo žartje i opitje. Judita Olofernu odkla glavu i na grad postavi. Akior se obrati na viru i prebiva u Betuliju.

Šesto libro. Betulijani izidoše s oružjem. Vojske, vidiv Oloferna ubijena, jaše bižati; oni jih tiraše i z dobitjem se varnuše. Eliakim, pop veli, s popi pride vidit Juditu. Ona svojimi pojde u Jerosolim; u tempal se poklonivši, s vesel'jem se varnu. Živi lit sto i pet. Puk ju sedam dan plaka. Dan dobitja čtovaše. Amen.

KNJIGE MARKA MARULIĆA SPLIĆANINA
U KIH SE UZDARŽI
ISTORIJA OD SVETE JUDITE
U ŠEST LIBRI RAZDILJENA
NA SLAVU BOŽJU POČINJU

LIBRO PARVO

Dike ter hvaljen'ja presvetoj Juditi, Smina nje stvoren'ja hoću govoriti; Zato ću moliti, Bože, tvoju svitlost, Ne htij mi kratiti u tom punu milost.	
Ti s' on ki da kripost svakomu dilu nje I nje kipu lipost s počten'jem čistinj;e; Ti poni sad mene tako jur napravi Jazik da pomene ča misal pripravi.	5
Udahni duh pravi u mni ljubav tvoja, Da sobom ne travi veće pamet moja, Bludeći ozoja z družbom starih poet,* Boge čtova koja, kimi svit biše spet.	10
Da ti s' nadasve svet, istinni Bože moj, Ti daješ slatko pet, vernim si ti pokoj, A ne skup trikrat troj divička okola,** Pridavši još u broj s kitarom Apola.	15

---

* Poet. Poete se zovu ki pišu verse.

** Trikrat troj. Devet biše božic i meju njimi Apolo s kitarom, kih poeti prizivahu na pomoć datan'ja ali kantan'ja njih veras.

Uzdigni odzdola glas moj k nebu gori Gdi tvoga pristola čtuju svetih zbori, Da der u tvem dvori bude ti uslišan Dokol izgovori od Judite pisan.	20
Grad veli Egbatan sazida i sredi Kralj hvale pohvatan Arfaksat od Medi; Pokol jur pogledi da vlada narodom, Preza svoje zledi kih podbi pod sobom,	25
Mnjaše da ni robom, ni moćju od ljudi, Ni plemenitim rodом na svit mu para ni; Da pozna po sebi jer slava človika,* Najveća ka se di, ne tarpi dovika,	30
Da kakono rika barzo mimohodi, Tako svaka dika s vrimenom odhodi; I ki se uzvodi u višu oholast, Teže mu se zgodi kad pade u propast.	35
Ki poni toku vlast i silu imiše, Zgubi svoj glas i čast kada ga razbiše; I ki ga dobiše, jure potomtoga, Jer se oholiše, izgubiše mnoga.	40
Pored da je boga, Nabukodonosor Mnjaše se dilj toga - nimaše bo razbor - Jer skupiv mnogi zbor i polag Eufрата Razvivši svoj šator, pobi Arfaksata.	45
S vesel'jem u vrata ninivska ulize Goneći na jata sužnje u želize; Malo jih ubiže, mnogo jih zagubi, Napuni sve hiže blaga ko urubi.	50
Viteze poljubi, svakoga darova Od koga nahoj bi hrabro da se arva; Paka barune zva, ter sede meu njimi, Otvoriv usta sva, govori prid svimi:**	55
"Ja vami hrabrimi sve sebi podložih Ča godir očimi mojima obazrih; Slavan se učinih ter čtovan visoko, I glas dili mojih prostri se široko.	
Sada jure, poko nitkore ne stoji U zemaljski oko ki me se ne boji, Poslat ću da koji s nami mejaš ima Zapovidi moji podložan prijima."	

---

* Slava segasvitnja.

** Govori Nabukodonosor barunom svojim.

Ugodno bi svima, svi ga pohvališe,
     Razum, moć s ričima do neba uzniše;
     Posle odpraviše, ki naglo hodeći
     Mejaše objizdiše, gradove proseći, 60
 Zapovid noseći Nabukdonosora,
     Gospotstvo hoteći vekšega prostora.
     Ni gradi, ni hora ne pokloniše se,
     I s tim, kad bi zora, k kralju vratiše se.

On tomu čude se pomuča nikoko, 65
     A paka sarde se ja pritiť žestoko.
     Govoreći tako: da će svih zgubiti
     Ki ne htiše, kako on reče, učiniti.

I priča vapiti: "Poznati ćeš ča sam -
     Toj će harlo biti - Karmele i Libam, 70
     Cedar, pridavši k vam Damask s Cilicijom
     I svu riku Jordan sa svom Galilejom;
 Jošće s Samarijom jerosolimski stan
     I s Etiopijom dobro će biti znan
     Ča more doma i van oblast i jakost ma, 75
     I koli sam silan s mojom daržavom ja."

Zatim nimalo sta, priseže pristol'jem,
     Ko se sve zlatom sja ter dragim kamen'jem
     I svakim zlamen'jem kraljevske razblude,
     Da to s ispunjen'jem skoro, skoro bude. 80
 O koliko blude ki kažu došasna,
     Brez razbora sude kakono iza sna;
     Človik bo to ne zna ako ne očituje
     Njemu ki svaka zna i svud gospoduje.

Kralj tako jiduje, sunce svitla lica 85
     Na zapad minuje, za more skri nica;*
     Noć jure podtica da narod, živine,
     Človik, zvir i ptica, pustiv teg, počine.

Sam ov do istine, pripun rogobore,
     Ležeć na perine, usnuti ne more. 90
     Ojme, moj nebore! Gospodstvo ča t' prudi?
     Ne bdi sad nitkore; tebe misal trudi.

Kakono kad bludi sobom simo-tamo**
     Bisan pas meu ljudi, pojti ne umi kamo,
     Ner se varti samo ter ujisti preži, 95
     Onamo, ovamo, ciri se i reži,

---

* Učini se noć.

** Prilika.

Tako t' ov, ki leži misleći, sasvima
 Ništare ne teži, a pokoja nima;
 Glavom svuda kima i sobom privraća,
 Posažmi očima, da san se odvraća, 100

Jere se navraća pečal ka ga karti,
 Ter skupost pribaća sve hteći odarti:
 Sve joj daj požarti ča želi od svita,*
 Li neće do smarti nigdare bit sita.

Još iz dna izvita ne biše sva zora,** 105
 Ni rosa sa cvita opala, da gora
 Biljaše jur zgora visoko varhami,
 A struja od mora mišaše iskrami;

Jure noć s tminami doli pošla biše,
 Da još dan s zrakami užišal ne biše, 110
 Kada se skupiše vićnici u komori,
 Jer jih kralj zoviše, kim tako govori:***

"U svem mojem dvori sluge najverniji,
 I va svakom zbori u svem razumniji
 I meni miliji! Znajte da misal ma 115
 Vele me grize i ji dokla ne vidim ja

Da svaka mista ka na svit gospoduju
 Podložna budu i da svi mene uščtuju.
 Zato odlučuju sa svimi imit rat
 Ki se ne obituju poda mnom da će stat. 120

A parvo ću obujat daržave od onih
 Ki se ne htiše dat kakono ja hotih,
 Nere rugo i smih u takovoj stvari
 Činiše od mojih oni poklisari."

Slišavši to stari vitezi uistinu, 125
 Kako kim se mari vuhlit gospodinu,
 Svaki svu kapinu sa glave snimiše
 Ter pad na kolinu dvorno zahvališe:****

"Hvala tebi", riše, "kraljeva svitlosti,
 Da smo od najviše pri tebi milosti: 130
 A tvojoj jakosti jur se pristoji svom
 Prez svake pakosti obladata zemljom.

Jer ki toko sobom grad more tverd biti,
 Ki ti s tvojom vojskom nećeš razoriti?

---

* Skupost nigdar sita.

** Ja zabiljivati zora.

*** Kralj skupiv više govori.

**** Odgovor vićnikov.

Tko li će se mniti silan zadovolje, Ki će s tobom smiti arvat se na polje?	135
Sada tvoje volje stvoriti odluku, Kako ti znaš bolje, u tvoju je ruku; Drago će bit puku, vesel će bit rusag, Kad tebe uzvuku na svega svita sag.	140
Zatim će te tvoj trag vazda blagoslovit Da, rodivši se nag, tobom oblada svit; A glas će tvoj život, svuda slavan hode, Dokol budu svitit zvizde, teći vode."	
Tom hvalom uzhode, kralj veće uzbuja, Kako kad se svode vali gdi je struja; Ter hlepeč na tuja lovišća vrić mriže, Kako ljuta guja gori glavu dviže.	145
"Ki stojite niže, moga slugu verna Sad", reče, "najbarže zovite Oloferna!" Kad dojde: "Biserna krana mi s'", reče, "bil,* Strila zlatoperna, kud si godi hodil.	150
Hrabro si se nosil u sve boje tvoje, Tiral si, jal, ubil protivnike moje. A sada ovo je stvar ku ti ja velim: Skup ljudi, tokoje sve ča je tribi njim.	155
Obrativ putem tim, ka zapadu poji, Grade ter župe prim i čin da su moji. Da me se svak boji, svaki da me čtuje, Kako se dostoji, gdi godi me čuje."	160
On o tom duguje po kraljevskoj župi, Hoteć da vojskuje, junake sakupi. Kad zbroji zastupi, piših jih biše tad, S kimi se uputi, sto dvadeset hil'jad.**	
Mladi bihu, prez brad, jakosti najbolje, Arvati svaki grad pripravní dovolje, Ali se na polje biti, protežući Lukove bivolje, mačima sikući.	165
Još kino sidući na konjih vojuju, Dvanadest tisući biše jih po broju; Ustežući voju jedino jižjahu, Pripravni ka boju; konji jim aržahu.	170
Bistro se metahu igraje nogami, Nozdarvi harkahu mašući glavami.	

---

* Kralj govori Olofernu.

** Hil'jad je tisuća. Biše piših sto i dvadeset tisuć, konjikov dvanadeste tisuć.

A oni strilami bihu opasani Ter britci sabljami po sviti pisani.	175
Gredihi šarani kako premaliti Široke taržani gdi su svaki cviti. Na glavi priviti plavi tere beli I perja naditi stojahu faćeli.	180
Šćitke obeseli, kopja uzvartahu; Svi bihu veseli, talambas tućahu; Niki privartahu garlom začinjući, Niki popijahu kundir nagingjući.	185
Prid njimi jizdući vojvode s tumbatom, Na njih se obzirući uzmitahu batom. Oružjem ter zlatom svaki se svitljaše, Pera jim za vratom vitar zavijaše.	190
Prid svakim jahaše oprovda u krunicu, Pod krunom imaše na uho barnjicu; Zlat šćit i sulicu njegovu noseći, Na njoj korugvicu, bedeva vodeći.	195
Tako ti hodeći varvljahu šerezi, Okolo jizdeći asirski hercezi, Bani tere knezi visoka plemena, Sluge ter vitezi počtena imena.	200
Svega naporćena tuj kola škripahu, Tuj noseć brimena kamil'je stupahu, Tuj voli kasahu, tuj bravi potiču, Pastiri zvizdahu za njimi i viću.	205
Ni šibi, ni biću ne daju pokoja, Goneći optiču, biše t' jim do znoja; Mnoga bo ozoja ondi bihu tada, Kim ne biše broja, kola tere stada.	210
Za svom vojskom zada grediše Oloferne,* Ki svimi oblada s junake nesmerne. Svi sluge preverne okol njega bihu, Luk, strile operne u ruci jimihu.	215
A druzi gredihi mašući praćami, Kamen'je berihu u krilo rukami; Druzi šćipaćami bihu se zavargli, A druzi sabljami ke bihu potargli.	
Suknje bihu svargli, župe pripasali, Rukavce uzvargli, bičve podpasali; Barže t' bi ticali skaćući dubravom,	

---

* Zastava Oloferna s svojim taborom.

Ner kad bi bigali jelini prid lavom.
 Njih ti z bedar stranom koleša šćićahu,
 Ka grede ravninom konji potezahu;
 Sprid i zad jahahu vitezi železni,
 Kopja jim se sjahu i meči bodežni. 220

Jaki, da utežni, pod njimi pastusi,
 Pojt u boj užežni veće ner u gusi.
 Uza nje konjusi sve piši potiču
 Ter od cvitja busi za klobuk zatiču.

Nici prid potiču, a nici skut prime 225
 Uz konj se pomiču, daržeć se za strime.
 A tuj ti meu svime, po sridi okola,
 Ki biše nad svime, sijaše na kola,

Ka zgora i zdola sva bihu gvozdena,
 A s varha do pola po gvozdu zlačena. 230
 Kon njega usajena horugva ćuhtaše
 Bila ter čerljena, zdaleč se vijaše.

A on ti sijaše oholo, visoko,
 A sam pogledaše po vojsku široko;
 Karvavo mu oko, čarljen biše obraz,* 235
 Brada jur nikoko prosida, debel haz;

Poćaše se i u mraz, toko biše prtil,
 Vas obal kako praz ki još ni strižen bil.
 A biše se povil svionim skenderom
 I gojtane pustil, kićene biserom. 240

Šapka staše s perom na glavi, doli pak
 Na bedrih sa srebrom sablja tere bićak.
 Gledaše ti ga svak; lipo ga odišaše
 Dolama, ke utak zlatom prosivaše.

Oko njega staše dvakrat tretí vezir,** 245
 Meu njimi subaše, na svakomu pancir;
 Stahu kakono mir ki šćiti kastila,
 Da u nj ne skoči zvir, ni protivna sila.

Toj kolo pritila živina vuciše,
 Uz ku druga, čila, naizmin grediše. 250
 Taj ti črida biše od jakih bivoli,
 Vranih konji liše ter čarljenih voli.

---

* Kakov biše Oloferne.

** Šest veziri i tokoj subaše staše oko njega na kolo.

Zaduka za koli gredihu farizi, *	
A na njih do toli pokrovci grimizi,	
Uzde zlati frizi, zlačena žvaoca,	255
Pisana po brizi zlatom sedaoca,	
Od zlata staoca sa strimi zlačeni,	
Od hitra tkaoca popruzi šareni;	
A konji maščeni po rep i po grivi,	
Samo tud čarljeni, inuda svi sivi.	260
Ne bihu predljivi, da bistra pogleda,	
Ne bihu sklitivi, da glumna ujeta.	
Motahu t' ureda skakćući nogami,	
Plešući poreda, zavarg se glavami.	
Plaho ti bedrami pojdihi svartaje,	265
Razmašuć parsami, stegna podžimaje,	
Svim se pojimaje, rekal bi lećahu,	
Tla ne doticaje, tako se dvizahu.	
A na njih sijahu lovci ter ptičari,	
Na ruci jim stahu sokoli mitari;	270
Harti ter ogari za njimi tićući,	
Kakono vahtari, laptahu saćući.	
Prid kolom bijući bubnjahu nakari,	
Trumbite trubljući svirahu pifari.	
A niki u citari zvoneći pojaše,	275
Kralji ter cesari hrabrost počitaše.	
Tuj se razligaše sve polje z gorami,	
Rekal bi se oraše nebo sa zvidami;	
S tacimi bukami levite dojšoše,**	
Kadno miri sami hjerički padoše;	280
Tacih uzpregnuše kon Sinajske gore,***	
Kojino pojdoše Boga čut govore,	
Kad nitkor ne more prez straha čekati,	
Grom s trubljom sa gore kad priča praskati.	
Da tko spovidati sva more čudesa?	285
Od konjske bahati zemlja se potresa,	
Ništar ne poresa, ni trava ni žito,	
Kuda vojska plesa, po sve ono lito.	
Tad lačan korito prasac ostavljaše,	
Zvire strahlivito bigat ne umijaše,	290

---

* Olofernji povodnici.

** Prilika. Josue s vapjem i s trumbitami leviti obajde grad Hjeriko i miri od grada sami padoše.

*** Prilika. Mojses govoreći na gori s Bogom, puk se pristraši i odstupi od gore čuvši trublje i glas strašan Božji.

Na zemlji padaše ptica sa visine, Kad zavapijaše vojska iz dubine.*	
Od praha magline dvizahu se gori, Kakono oblačine kad marče po gori; Seli tere dvori, poljem kada gode, U dne al u zori, paljihu se hode.	295
Nestaniše t' vode gdino postojahu, Zato vred na brode prid se popeljahu; A kad se brojahu, sklopiv moste nike, Deset dan zbrojahu brodeć se prik rike.	300
Tej sile tolike puni bihu luzi, Kakono njive ke pokriliše pruži** Kad egipski muži s kraljem ki biše kriv Ostaše u tuzi, osmi bič oćutiv.	305
Tko je toliko smiv ki bi jih doćekal, Al nadaleć vidiv da se ne bi pripal? Mnju, ti bi uzdarhtal despot, car i sultan, Tere bi pleća dal, meć ne podarvši van, Nit bi se oziral bižeći noć i dan.	

LIBRO DRUGO

S tom vojskom prejakom Oloferne greduć, Asirijom jur svom prošal biše hituć. I sve svaršiti vruć, da mu ne bude ukor, Ča veli kralj moguć Nabukodonosor.	
Nigdir nimav opor, dojde na livi kraj Cilicije, do gor angiskih, ter ondaj Obhode kako zmaj, popali posade I sva mista onaj zauja i grade.	5
Da jer se ne dade poglavit grad Melot, Odarvat se nade, zaskoći mu oplot; Tudje u jedan bot vaze ga, potuće Svih u njem, kako skot, a njega rastuće.	10
Ča zasta, razvuće i pošadši varsi, Poplini i svuće ki bihu u Tarsi. Još da se ne omarsi, kon zemlje Celine	15

* Gdi je velika množ, kad zavapije, ptice ke nad njimi uzlete padu jer se rastupi ajer ter se ne moć budu uzdaržati.

** Prilika. Pruži su kobilice ke pokriše polje od Egipta, ne hteći Faraun pustiti puk božji. I toj bi osmi bič, jer parvo toga dao im biše Bog inih nevolj kih bi u vseje deset.

Potar pak i smarsi ismaelske sine.
Prik Eufrata mine, vodeć Asiriju,
Posede konfine, Mesopotamiju.
Kastile parćiju vaze, polja, gore
I ki su u Siriju grade ter njih hore, 20
Ke zahitit more, od Mambre potoka
Dokla plače more sa strane istoka.
Pak počan od boka Cilicije, dokom
Jafeta široka mejaš takneš nogom.
Madijane sobom povede zarobiv, 25
Njih blago s živinom prez izma porubiv,
A svih onih pobiv ki s meči i z bati
Jaše mu stat protiv, ne hteć se pridati.
Damasku prid vrati prišad, malo potarp,
Poče žita žgati ka jur prošahu sarp. 30
Začarni kako čarp polje, kad požar sta,
Ne bi utlin ni karp, da golo sve osta.
Jer hip još ne posta, posiče i drivje,
Ni loza ne osta, u zemlji ni žil'je.
Umri svako smin'je, svak sebi strah ima 35
Videć da saspin'je nad glavom je svima.
Kako kad tmastima kreljutmi oblak gust*
Prikriv nebo dima, miga, gromi u hust.
Mornar jidra popust, upije ter hiti
Da k kraju svarnuv šust u porat uhiti. 40
Težak darće liti, boji se, govori:
"Grad mi će pobiti vinograd i bori,
I žita ka gori jur podivaju klas.
Ojme, zgubih skori mu hranu, moj trud vas!"
Tako t' ognjenu vlas Oloferna slišav, 45
Trepri svak, ter za glas pitaju sva kušav.
Posle poslaše, i stav oni tiho prida nj,
Ništare ne postav, pridaše se poda nj.
Jer bit ne moguć sa nj, pridat se voliše,
I spustivši se na nj, komu tako riše:** 50
"Ne htij od nas više, molimo, sila tva,
Ner ka naša biše, tva da je zemlja sva.
Bolje je da se da u službu svaki živ,
Ner da svak biži tja al umre duh pustiv.

---

* Prilika. Kad je zal oblak i fortuna, mornar se boji na moru, a težak na polju, svaki se zlu nadijući. Tako se svi jaše bojati videći fortuna sile Olofernje.

** Tako govore jer se bojahu da jih ne pobije pridavši se.

Odvрати poni gnjiv, tebi će čast biti,	55
Milost nam tuj stvoriv, kralj će t' zahvaliti.	
Jerbo će voliti mista da mu služe	
Puna po sve liti, ner pusta da tuže.	
Dostojni su uze i smarti bud takoj,	
Kino se oglušē dat se sili jakoj.	60
Da evo sve ovoj, ča je u našoj nadi,	
U ruci je tvojoj, župe, sela, gradi,	
Polja ter livadi i stada živine:	
Budi ta sva sadi kraljeve svitline.	
Blago svake cine i sva obitil s njim,	65
I sve stvari ine, i mi sami zatim	
Služit ćemo sasvim kraljevu velikost,	
Listo nas ti sad prim u miru na milost."	
Bi miran i usilost ne da jim za sada,	
Ner da ne bude prost nitkore od tada	70
Zakona ki kralj da. I kad godi čuje	
Ime kralja, tada poniknuv da čtuje.*	
Oholosti luje vidi li ovoga,	
Ki se ne sviduje, mneć se vekši Boga?	
Malo potomtoga umrit će, smardit pak,	75
Ter ostaviv mnoga s najmanjšim bit jednak.	
Koga sad trepi svak, nitkor ga hajat neć,	
Kad u grob nauznak prostre se jur ležeć,	
I ki je sad hoteć da vlada zemljom svom,	
Malo, malo posteć, pića će bit čarvom.	80
Ki sada svakim zlom pritiska narod ov,	
Pritisnut će potom njega kamen zakrov;	
To t' će biti njegov konac ki sad stoji	
Ter mni da je takov da ga se i smart boji.	
Da ovi li koji daje se oholosti,	85
Ka se ne pristoji, još nima milosti.	
Uze blaga dosti, u talik zauja,	
Ni još jim ne prosti, vojnikov priuja.	
Svak skuta poduja čtujući človika,	
Tolik strah obuja mista svakolika.	90
Gospoda velika od gradov pram njemu	
Gredihi, razlika vesel'ja čine mu;	
Svitilnike žge mu, krune donošahu,	
Pojahu jošće mu ter tance vojahu;	
Tuj ti mu zvonjahu gusle s leutaši,	95

---

* Hotiše da adoravaju Nabukodonozora kako boga. Protiv toj oholiji ovdi pisac govori.

Dipli privartahu, s njimi nakaraši.
 Ni tim ne zaparši on twardosti svoje,
 Mnozim grad potarši, posiče i hvoje*
 Gdi bozi njih stoje. Bog, reče, ni nitkor
 Ner koga se boje, Nabukodonor. 100
 Dili se od tih gor, sobalsku Siriju
 Projde shodeć niz gor i još Apamiju.
 Mesopotamiju projde tokoj, ter tu
 Dopri Idumiju, gdino palme restu.
 Gabalsko jest u tu daržavu vladan'je, 105
 Grade prija sve tu i sve njih iman'je.
 Tuj sidi, sabran'je sve vojske čineći,
 I tuj u to stan'je trideset dan steći,
 Dokla dohodeći svi se dosabraše,
 Misesec jur sviteći drugoč se kazaše; ** 110
 Tankorog hojaše, kakovno biše bil
 Kada tuj pristaše parva čela svih sil.
 Ne bi tko bi se ril; ki su to slišali,
 Strah jih je svih ubil, svi su se pripali.
 Jesu se bojali Židove da i njim 115
 Rasap ter pečali ne budu kako inim, ***
 Da grad Jerolim Oloferne došad
 Nastupom oholim ne stare. Zato tad
 Slaše ljudi ki šad Samarijom uzgor,
 Der gdi je Hjerik grad, sedoš na varh gor. 120
 Još da niki opor bude, opletoše
 Sela tere njih dvor i, koko mogoše,
 U gradu snesoše žita za potribu,
 U toj vrime loše čekaje pogibu.
 Upisavši knjigu pop veli Eliakim, 125
 Jer imiše brigu, posla tad k onim svim
 Ki su u Dotaim i kon Esdroloma,
 I nakon njih inim: da ne side doma,
 Ner da bljudu droma i klance zaskoče, ****
 I gdi je proloma, da zavale ploče, 130
 Jeda s' ne proskoče protivnici naprid
 Hteći da rastoče jerosolimski zid.
 Ne bi t' jih strah ni stid, sve toj učiniše

---

* Pod hvojami koga godi stabla velika boge svoje čtovahu.

** Misesec dan sta totu, dokla se zbere vojska.

*** Jaše se bojati Židove.

**** Drom ali drum zove se put općeni.

Ča jim pop svet i sid pišući veliše. U gradu vapiše s moljen'jem prihilim* Ter se poniziše svi postom nejilim.	135
Popove još zatim pleća sva odiše Vričišćem tim ostrim ter suze roniše;** Ditćicu prostriše prama templu Božjem, A oltar pokriše zgora cilicijem.	140
Tad svi jednim vapjem moljahu govore:*** "Bože, koga u svem kripost svaka more, Pozri nas odzgore i glase naše čuj, Ter, ki nas sad more, strahov nas obaruj.	145
Ti ne daj da ovuj pogibil prime puk, Puk ovi tvoj, kojuj dat misli ljuti vuk. Jakost od tvojih ruk oblomi ovoga Oružje, strile, luk, ki ne čtuje Boga,	145
A ne daj da tvoga grada stan primisti, I templa ovoga oltar onečisti! Svagdan se na nj misti za slavu tvoju tov Žartja, kono čisti grišnike od grihov.****	150
Vidiš li kako ov, po svitu tekući, Lovi karvavi lov, derući, koljući I grade orući? Ti Jerosolime Ubran čuvajući, da ju ne obime,	155
Ni mista nje prime, ni blaga njeje, ko Ne dvi, ni tri zime kupismo, da lit sto I još desetkrat to, od ko ti tuj stavi Puk ovi, ni tad go kad Egipt ostavi.*****	160
Ne daj da se izbavi milih sinak mati, Ter se ne zadavi, ne moguć gledati Gdino ih vezati svih budu žestoko I bijući peljati u robstvo daleko.	165
Nemilostiv toko on jest da, grad vazam, Svih kljući nizoko, ne prašća ni ženam, Da svakim vašćinam za rugo prida jih, Gdino gleda sajam, gdi vide muži njih.	165
Ti stegni moć ovih, ki svojom žestinom Nadhode lavov svih sve sile jaćinom.	170

---

* Bogu se jaše priporučati.

** Cilicij harvacki se zove vričišće.

*** Molitva puka jerosolimskoga.

**** Žartja: sacrificia.

***** Jer zajamši u susid sude i pratež diliše se od Egipta po riči Božjoj, ki je voljan jednomu vazeti, a drugomu dati, kakono koga je sve ča je gdi.

Ako im ti tvojom vlastju neć zabranit,
 Tko je ta ki sobom more se obranit?
 Ti nas poni shranit dostojaj se, Bože,
 Njih tuj ne ustanit: kripost tva sve može.
 Tebi se podlože molimo u suzah, 175
 Ne daj da nas slože u tolicih tugah.
 Od meči, od uzah, kad si godi hotil,
 I od jacih rukah ti nas si slobodil:
 Ti nas jesi vodil prik mora po prahu,
 Onih si potopil kino nas tirahu; 180
 Po tvom jošće strahu, kako obita sam,
 Kino ovde stahu, ustupiše se nam;
 Pogledaj poni k nam, Gospodine, sada,
 Milost tvu pošlji nam, kakono i tada.
 Ufan'je i nada naša sam jesi ti, 185
 Ti ne daj da vlada nami ki s tobom ni.
 Grišni smo, Bože, mi, da milost tva gdi je?
 Puk tvoj ni p'je, ni ji: 'Pomiluj', upije.
 Pomiluj, tebi je dostojno stvoriti
 Milost onim ki je budu ti prositi. 190
 Mi ćemo t' služiti i dušom i udi,
 Zakon obslužiti, pomoć naša budi."
 Tako t' ovi ljudi vikahu plačući,
 U takovom trudi li Boga zovući.
 Eliakim tišući njih, reče: "Dim vam ja 195
 Da Bog, vas slišući, imit će smiljen'ja.
 Poste ter moljen'ja listo ne pustite,
 Dilo ponižen'ja svagdan prikažite.
 Nu se spomenite od Mojsesa, vam dim,
 Tere dobro vijte koga dobi i čim. 200
 Pride u Rafadim Amalek kralj, hotuć*
 Da z Božjim pukom svim boj bije, uzdajuć
 Da je vele moguć oružjem i mnoštvom
 Ter da će svih potuć došad na mistu tom.
 Ne mečem ni šćitom Mojses dobi njega, 205
 Da molitve hitom, i pobi ga svega.
 Tako će i sega zločinca pobiti
 Bog vaš, ako njega budete moliti."
 Pričaše postiti, te riči slišēći,

---

* Ovo je bilo kad gredihu od Egipta. Josue se s Amalekom bijaše. Mojses na goru moleći staše: kada dvigniše ruke, dobivaše puk njegov, kad jih spušćaše, dobivahu neprijatelji. Jaše mu podaržati ruke ki s njim bihu i tim dobiše Amaleka.

I žartja činiti, udilje moleći.	210
Vričišća noseći, po glavi luženi, Da budu proseći Bogom pohojeni.	
Kada ču ognjeni Oloferne taj glas, Da su zasedeni puti od gorskih staz,	
I da židovska vlas pripravno čeka boj,	215
Čudi se i starši vas, i gnjivan bi zatoj.*	
I sazavav u dvor svoj amonske vojvode: "Tko su", reče, "ovoj ki po varsih hode Bljudući prohode? Ki gradi? Ka hitrost? Mnogi li se plode, mnoga li njih jakost,	220
Da imiju sminost stati protiv naju, Ali našu hrabrost ni sile ne znaju? Sami nas ne haju, toliko su smini, Ter nas ne sritaju s častju kako ini!"	
To rekši, zapini usta, zube sharsti,	225
A njim ti namini zala svake varsti. Splete parste s parsti, a glavom pokima I od toke garsti zavrati očima.	
Svaki jih strah ima gledat ga u lica, Gdi marmnje meu njima, ter obrazom nica	230
Stahu, kako ditca kad skulan di: "Quitto!"** Ter pojamši biča zakrikne sardito.	
Parva stanovito glava od Amoniti, Akior, uhilito poča govoriti:*** "Htij se dostojiti slišat, gospodine,	235
Jer ću ti praviti od togaj istine.	
Ni bo tribi hine da k tebi donesu, Ni stvari ke ine, nego keno jesu. Puka strane te su, ki s zemlje kaldejske K zemljam pride ke su mesopotamejske.	240
Jer slave nebeske Boga sebi obraše, Ostaviv boge ke otci njih čtovaše. U Karah počaše tada pribivati Jednoga kad jaše Boga virovati.	
I pokol stiskati glad mnogi ja vas svit,	245
Taj puk pojde stati, dvigši se, u Egipt, Gdi sta četarsta lit i bi toko množan Da nitkore sbrojit njega ne bi možan.	

---

* Oloferne se razsardi čuvši ali vidivši da se neće pridati strane israelske.

** Prilika.

*** Govoren'je Akiora u kom skazuje Holofernu stvari puka israelskoga.

Egipski premožan kralj nima jur mira	
Da taj puk pobožan toko se razšira,	250
Ter ga tako stira rabotom parteći	
Da on jur ponira od truda hodeći.	
Zato se moleći vapiti k Bogu ja,	
Bog njega mileći, Egiptu rane da.	
Kada, da idu tja, Egipt jim dopusti,	255
Tad saržba Božja sta, nevolja popusti.	
Da jer se uzgrusti kralju od Egipta,	
Na njih ti pripusti, li da jih pohita,	
Pohitav uplita, koko bude moći,	
Trudom brez izvita, u dne ter u noći.	260
Tad Bog svoje moći skazav, ki bižahu,	
Posla jim pomoći, jere se bojahu.	
Nakraj mora stahu, more se rastupi,	
Puk po suhu prahu naprida postupi.	
Za njimi pristupi kralj svimi silami,	265
More ga obstupi i pokri vodami.	
Zamisi s kolami ljudi, konje, meče,	
Kopja s korugvami, nitkor ne uteče.	
A kad puk proteče kroz Čarljeno more,	
K pustinjam priteče od Sinajske gore;	270
Voda ku ne more od gorčine piti	
Slatka bi, i more svak je se napiti.	
Četardeset liti s nebes jim dažji man,	
Kruh, kim se nasiti, beruč ga svaki dan.	
Na koju godi stran sobom obratiše,	275
Sela, grade i stan prez boja dobiše.	
Jere se arviše za nje vazdi Bog njih,	
Nigdar ne izgubiše, ner kad grih sape jih;	
Kad bo bogov tujih prijaše, ostaviv	
Boga svoga, Bog svih podloži pod svoj gnjiv.	280
Niki mart, niki živ u hlapstvo idiše,	
Niki sve izgubiv plačan ostaniše.	
Opet jih varniše Bog u parvo stan'je	
Kada jih vidiše čineći kajan'je.	
Po njega smiljen'je kralju Kananeju	285
Daše rasčinjen'je i još Jebuseju,	
I s njim Ferezeju, i Eteju toje,	
Eveju i Amoreju kraljem još tokoje.	
Sva mista njih koje godir gdi imihu	
Učinišči svoje, u miru živihu.	290
Dobrosrićni bihu vazda der do vika,	

Dokol ne padihu u prezpravdja nika.
Ni jošće velika svitlost, obhode svit*
Vrimena selika, svaršila vele lit,
Da je zaveden bit puk ovi i živil 295
U strane tujih mist, jer biše sagrišil;
Pak se je obratil k Bogu svom, i Bog njih
Jest jih oslobodil od uze protivnih,
I u mistih ovih, povarnuv se, leže,
Ter u rukah svojih Jerosolim darže. 300
Sada, ki teg teže, mili gospodine,
Jeda jih grih steže, izuvij istine;
Jer ako krivine ke jesu dilja kih
Bog se ne pomene da jur pomože njih,
Pojdimo najti jih: komu su zgrišili, 305
Bog će pridati jih tudje tvojoj sili;
Ako l' prevridili nisu svomu Bogu,
Moć sa hitri dili njih ti ne premogu."
Tako po razlogu besidi Akior,
Da razlog pod nogu postavi nerazbor, 310
Jer vidit bi ukor ovo vezirom svim,
Čude se da opor može tko biti njim;
I razsarjeni tim jaše mislit on čas
Da ga obvargu zlim, da ga zgube danas.**
"TKo je", riše, "ov pas ki vo mni da neće 315
Puk oni, zgledav nas, obratiti pleće?
I na gori steće da će osiditi,
Da će ne bižeće protivit nam smiti
Ki ni piš hoditi, ni na konju sidit,
Ni se zna ščititi, ni meč u boj nosit? 320
Pojmo jih zatirit ali jih poklati,
Ako se budu rit. Tada će poznati
Ča se je rugati hinbeni Akior,
Kad i njim metati budemo s ovih gor.
I vas židovski dvor vidit će da je bog 325
Nabukodonor, ki je toliko mog,
A ne Gog ni Magog." Tako se sarjahu,***
Tako žegući rog na njega marmnjahu.
Piše ti na prahu i po salbun sije*

---

* Veliku svitlost zove sunce.

** Pozlobiše Akiora, ki pravo govoraše. Da Bog ga ne ostavi, budi da i on biše poganin, tada vojvoda od Amoniti.

*** Gog. Magog. Toj su imena židovska. Tako govore rugajući se.

Ki se oholu bahu svit dat usiluje, 330
Jer on ne slišuje nauk od istine
Ki se uzvišuje u slavi taščine:
Pravdu pogarjuje, ljubi vuhavščine.

LIBRO TRETO

Da vazda pravednih Bog jest obaroval,
I još po smarti njih vičnji njim život dal;
Tako ti ni puščal Akior da zgine,
U nevoljah upal zacića istine.
Veziri toj čine, Oloferna gnjivu 5
Pridaše vrućine, kako konju živu
Kad teče po njivu, kad mu dadu ostrog:**
Popostrese grivu tere poljuti nog,
Priskoči plot i stog i potok prikine, 10
Koliko je uzmog, teče, vrata, rine.
Tako sobom hizne ovoga gardoba,
Kad ju pouzdvigne vezirska hudoba.
Poni u toj doba Oloferne sardit,
Jer vlada njim zloba, tako ja govorit:*** 15
"Ki si prorok da rit umiš, Akiore,
Da narod taj odrit nam se sada more,
Uzdaje se u gore al u bogu nikom
Da njima pomore? Hiniš nami u tom.
A sad da ti sobom iskusiš jer nitkor 20
Zvat se more bogom, ner Nadukdonosor:
Kada mi vas njih zbor obratimo pod mač,
Zadit će naš kosor i tebe u rubo tač!
Ča blidiš, ali plač ča t' lica zaliva,
Ako tvoja pritač znaš da ni laživa?
Živit ćeš gdi živa ostane njih dobar; 25
Gdi li ona saspiva, saspit ćeš i ti zgar.
A da t' bude ta stvar, vedte ga da side
U taj grad pod ki bar ma hoću da ide.
U ki kad unide tere zaskoči rov,
Činte da ne izide nitkore živ, ni ov!" 30

---

* Na prahu ča se upiše, smarsi se, a ča se po salbunu sije, ne nikne. Tako je zamani dobar svit ki se daje oholim, ki neće slišati, kako ovi ne slišaše Akiora.

** Prilika.

*** Govori Oloferne Akioru.

Grad biše ovi nov, na gori sijaše,
 Oko njega obrov, Betulija se zvaše.*
 Grad taj uzdaržaše narod Simeona,
 I njemu služaše polja strana ona.
 Tamo moć siona pogna Akiorom, 35
 Da smarti zakona tarpi s gradskim zborom.
 Dojdoše pod varhom i tuj ga vezaše
 Nazad ruku s rukom k stablu ko tuj staše.
 Jere im ne daše pojti priko meje
 Ki s gore metaše iz praće kamen'je. 40
 Oni ga ondeje vezana pustiše,
 Ovi zgor tudeje sašad odrišiše **
 I k gradu odniše. Pitaše grajani
 Zač mu učiniše toj Asirijani.
 Od Betulijani dva poglavitija 45
 Bihu tada zvani Karme ter Ozija:
 Prid njimi izvija sve ča mu se steče
 Akior, da prija proplaka, pak reče: ***
 "Ovo se zareče Oloferne sardit:
 Da će sva na meče mesa vaša razdit, 50
 I mene s vami ubit; na to me je zagnal.
 Bog daj da bi ta prit njemu na glavu pal!
 Toj se je prisegal stvoriti vam sa mnom,
 Jerbo sam ja rekal: 'Bog vlada zemljom tom',
 I Bog vaš sam sobom da ima moć i vlas, 55
 U vrimenu ovom obarovati vas."
 Kad sliša puk taj glas, Bogu se pokloni
 Smakši beritu s vlas i suzami roni,
 Moleći da ukloni njih od pogibili,
 Kom karvavec oni mnogih jur uhili. 60
 "Ti se", riše, "smili, o Bože gospodstva, ****
 Pozriv naši dili, ki su humiljenstva;
 I onih oholstva, ki prite, pogledaj:
 Rasap ter ubojstva odvrati i ne daj.
 Ukaži da si haj ufajućih u te, 65
 Ukaži da s' nehaj ufajućih u se.
 Smiri, molimo, nje ki se uznašaju

---

* Betulija, grad ki najpri podstupi došad u zemlju židovsku. Simon je bio jedan od sinov Jakoba, koga kolino daržaše Betuliju.

** Dovedoše Akiora u Betuliju.

*** Govoren'je Akiora Betulijanom.

**** Molitva Betulijani Bogu.

Silom svojom, a tve jakosti ne znaju.	
Čuvaj, brani naju, jerebo si ti sam,	
Ki s' u gornjem raju, slava ter dika nam."	70
To rekši i suzam ustaviv izvora,	
Pričaše obistram tišit Akiora *	
Govore: "On zgora ki gleda, stvoritelj	
Od svakoga stvora, bit će t' obaritelj	
I svih nas spasitelj, tako da još onih	75
Hoće bit raspitelj ki hlepe razsut svih.	
I kada nas od njih Gospodin slobodi,	
Dozov k tebi tvojih, ter stoj s nami ovdi.	
Toj ti budi godi da, ki je s nami, Bog	
I tebe pohodi, jer znaš da je svemog."	80
Tuj Akior nebog zlovoljan stojaše,	
Kakono niz oblog u zemlju gledaše	
Ter riči slišaše, jur tvarje daržeće	
Da u kom ufaše ostavit ga neće.	
Jur sunce nićeće nagnul biše kola, **	85
Svitli obraz hteće zamaknuti dola,	
Istočnoga okola jur šćićaše stranu	
Noć, dvižuć odzdola čarnokosu glavu,	
Kadano poznanu Akiora cilost	
Na svom zazva stanu Ozijeva milost,	90
Jer znaše da blagost velika jest tomu	
S ljubavju prijat gost u koga je domu.	
Sazva još k ovomu i pope za bratstvo,	
Da žežinu svomu pokripe mlohavstvo;	
Večeru i jistvo obilo napravi , ***	95
Za stolom toj ljudstvo više sebe stavi.	
Ništar ne ostavi ča se čtu pristojja,	
Da veće ljubavi skazati nastoja.	
Toj i ovoj poja, ne sebi hoteći,	
Jer se ne dostoja, da družih nudeći;	100
Svi Boga hvaleći, Akiora nukaje,	
Akiora tišeći, Akiora gledaje,	
Li njega svidaje da se ne zlovolji,	
U Bogu uzdaje, Bogu da se moli.	
Sedeći za stoli oni se čtovahu,	105
Obhode okoli sluge jim landahu,	

---

* Tiše Akiora.

** Jur bi večer i tad Ozija zva Akiora i pope na večeru.

*** Uči se ovdi kako imaš gosta počtovati.

A družu služahu; vino iz bokare Čarljeno livahu u zlate pehare. Ča peku, ča vare, družu ti nošahu	
Na čiste lopare: jedno donošahu, Drugo odnošahu, svartaje nogami Dvorno pristupahu, segaje rukami.	110
Visoko s svićami stahu kandaliri, Mnogimi zrakami odsivahu miri; Ne biše tko sviri, ni z bukom govori,* Ni smijeć se ciri, ni šale ki tvori.	115
Svaki tiho zori ča oni pomina, Ča ov odgovori, ča li sam namina, Ona smartna tmina, ku na vratoh vide, Od karvi, od plina, da k njim ne unide.	120
Toj ovoj obide razlika besida, Li na tom izide da grada i zida Ako Bog ne svida, na branicih vahtar** Zaman bdi i sida, a na vratih vratar.	
Zatoj imiše mar, ustav se na nogu, *** Da skupe puka bar u svu sinagogu Ter se mole Bogu: moliše ga svu noć, U potribu mnogu da jim pošlje pomoć, Jer je zdravje i moć i utočišće njih, Upalih u nemoć dilj straha protivnih. Od postilj istočnih dviže glavu Titan,**** Osini tmin noćnih da zarene hitan;	125
Jur svital biše dan i vidiše sa gor, Kimno tuj biše stan, vojske greduć uzgor:***** Kako prisičen bor na zemlju padoše, Na golu glavu zgor pepeo vargoše,	135
Moleći rekoše: "Bože, pomiluj nas, Jer evo dojdoh poterti nas danas. Kako ti viš i znaš, skaži tvoje čudje, Da puka tvoga vlas ne pogine tudje." Vazeše orudje i stine u skutu, Stupiše osudje gdi su tisknji puti, Gdi su klanci kruti meu klesurami,	140

---

* Ne biše bo vrime toga.

** Ps(alam). Nisi dominus custodierit civitatem, frustra vigilant, qui custodiunt eam.

*** Imiše mar: imiše pomnju.

**** Isteče sunce. Titan, to je ime sunca, ko je mnozimi imeni zvano od starih poet.

***** Ki na gori stražu činjahu, vidiše gredući vojske i jaše Boga moliti.

Da, stavši na ljuti, meću se praćami.	
A vojske stranami varvljahu ka gradu,	145
Blizu pod stinami okolom da padu.	
Potok niz livadu marmnjući teciše,	
Pod borjem u hladu, bistar i čist biše.	
Grana ga grediše vojena po brigu,	
Ter vode nesiše tad gradu po sridu.	150
Ovu da pristrigu, Oloferne reče,	
Tako da napridu ka gradu ne teče.*	
Da još nedaleče od grada stojahu	
Poduboke bleče gdi vodu čripahu	
Grajani, ter pjahu, skrovito pohvate,	155
Jere se bojahu da jih ne uhvate.	
Uz toj se navrate Amon i Madijan	
Šatoru prid vrate; Olofernu izvan,	
"Znaj", riše, "da on stan ne uzda u ljude,	
Da u tuj gorsku stran na koj stražu bljude.	160
Da ti poni bude taj prez arvanje grad	
I grajan zloćude ne budu vridne sad,	
Stav stražu, kano pad kon zdenac ne dade	
Vazimat vodu kad ki od njih napade.	
Tim ti se pridade vas puk on od volje,	165
Ali se raspade od toke nevolje.	
Od tada jih kolje žaja kad ti veli	
Odvratit u polje njih potok on veli."	
Slišav on ča želi, naredi vojvode	
Kim moćno zapeli da čuvaju vode.	170
I sunce odhode dvadesetkrat pride,	
Li oni obhode i na zdencih side.	
Od tada unide u gradu sušina,**	
Z gusteran izide jure i vlažina.	
Od nikih dubina još vode imaše,	175
Ka žmulom cidina mirom se diljaše.	
Ništar manje znaše svak da sva ne bi svim	
Žeju, ka jih žgaše, ugasila tad njim.	
Stopit ust ne bi čim, prisihat ja jazik,	
Usne pucat, zatim bliditi vas človik.	180
Skupiv se puk velik, muži, žene, ditca,	
Tko star, tko mladolik, k Oziji se stica.	
Svaki smina lica (sminost nevolja dav)	

---

* Oloferne odvrati vodu Betulijanom. Studence ki bihu pod gradom čini čuvati.

** Odkol izvan nimaše vode do dvadeset dan, jaše zlo stati žajom.

Njemu oporica i tuži, prida nj stav.*	
"Bog", riše, "sud postav meu tobom i nami,	185
U kolik trud pridav varže nas u plami.	
Ne hti podvit rami da mirno govoriš	
Pri ner nas žajami nevoljno umoriš.	
Sad oto sam vidiš: veće ne moremo,	
Ov grad u ki sidiš i ki u nj živemo.	190
Sami sebe ćemo dat Asirijanom	
Pri nere budemo martvi sa svim stanom.	
Evo smo pod članom jur toga vrimena,	
Da želimo slanom polahčat brimena.	
Plače brižna žena i jure rada je	195
Da je povedena z ditcom mruč od žaje;	
I svim nam laglja je od meča smart vidit,	
Ner se mučit zjaje, a nimat ča popit.	
Tad i uzu tarpit vele manji jest trud,	
A Boga u svem hvalit i pravde njegov sud.	200
I ti poni odsud dati grad i nas svih	
(Pristani na taj blud) u ruke od sil tih.	
Stavmo se u volju njih: ali će skratiti	
Nagla smart tug ovih, al uza smaliti."	
Toj rekši, cviliti u carkvu stojući	205
Ii parste lomiti jaše jadajući,	
K Bogu vapijući: "Bože, sagrišismo,**	
Na zlo pristajući nepravdu činismo!	
Krivinu tvorismo i s otci našimi	
Zakon ne spunismo. Da ti, ki s' nad svimi,	210
Milostiv ti primi na milost svih naju,	
Od ruk nas odnimi ki tebe ne znaju,	
Ki, priteć, ne daju da te čtuje tvoj stvor:	
Bog je sam, pravljaju, Nabukodonosor.	
Ne daj nas pod njih hor, jer će reć narod zal:	215
'Gdi je njih nebotvor, ča jih ni pomogal?'"	
U veliku pečal, s plačnima očima,	
Ozija ustarhal staše meu njima.***	
Kako ki strašnima vitri zagonjen brod****	
Meu vali mnogima vodi prik slanah vod,	220
Svarta korablji hod ne kuda bi hotil,	

---

* Tuže na Oziju da se ne hti do parve dati.

** Bogu se mole grih svoj spovidajući.

*** Ozija bi pečalan čuvši da će se pridati, da li još imaše ufan'je u Bogu.

**** Prilika.

Da dajuć jidrom god kud jih je duh zivil, Li još se je usilil kokogod se oprit, Dokla je tamun cil, ne hteć o skolj udrut;	
Simo-tamo pozrit ne staje jer vidi	225
Da mu se je borit s vitrom, s morem, s diždi; Garbin hlopom hlidi a zvižju konopi, Val rovući slidi, ter busa u popi,	
Sve nebo poklopi oblak s tmasta lica, Iz njega dižd kropi, mun'ja ga prosica,	230
Grom s triskom potica, strahotno tartnjući, Preda, pada nica mornar li jidrući:	
Tako t' se obziruci, Ozija predaše Pogibil viduci, da li još uzdaše.	
Zato govoraše, roneći suzami, Tere jih toljaše simi besidami:*	235
"Ne sobom, da vami, bratjo, pečalan bih; Zato, vazda s nami Bog hoće biti, rih. I sada ja vas svih, ja životom mojim Iskupil bih od tih nevolj, i blagom svim.	240
To bit ne more, vim; da on ki stvori svit, To vazda reći smim, pomoć nam more bit. Zato nitkor zgubit ne htij čeljad i stan, I sam sebe ubit: počkajmo još pet dan	
Jeda s' odrene van Bog saržbu tu od nas	245
Ter svoj podstavi dlan uzdaržeć ov puk vas. Ako ne dojde spas ki mnju da će biti, Ča ste rekli danas, hoćemo stvoriti."	
Hotiše starpiti svit ovi Ozije**	
I jaše moliti da jim Bog baržije Pomoć svu podije i milo pohaja, Da jih ne ubije neprijatelj ni žaja.	250
Tada se nahaja Judit u gradu tom,***	
Kano svih nadhaja lipostju, dobrotom; Ka živit životom odluči prečisto, Poče imit od kom udovičtva misto.	255
Mnozi ju zaisto vlastele prosiše, Ona Bogu listo služiti želiše. Skrovišće imiše gori pod slimena, Gdi Boga zoviše s rabom zatvorena.	260

---

* Odgovor Ozije grajanom ki se hotihu pridati.

** Do pet dan staviše rok. Ako jim dotla Bog ne pošlje pomoć, da se pridadu.

*** IVDITH.

Hotin'ja putena usteza posteći,
 Strunami pletena vričišća noseći,
 Tege li težeći da ni telu pokoj,
 Almuštva čineći skupšćini uboškoj.

Živine velik broj muž bo nje ostavi 265
 I blago mnogo njoj kad se s njom rastavi;
 Da ona ne stavi u tom sartce svoje,
 Ner ko ljube pravi, vikomnje kono je.

Sva moć riči moje izreći ne umi t' 270
 Pobožje koko je, cić koga gardi svit;
 Prem ako mladih lit biše i lipa stvora,
 Da od kriposti cvit. Hći biše Merara,

Ki zide od stara roda Simeona,
 Brata Isakara tere Zabulona.
 Muža imi ona ki se zva Manases, 275
 Oblužec zakona ki jim da Mojses.

Ovogaj na poses, gdi se žetva tvori,
 Kad Sirij tere Pes najvećma uzgori,*
 Moć toplin umori plamena vrućijih;
 Martva ga zatvori grob njega starijih. 280

Misec šesti lit trih jur biše nastupil
 Da biše on živih priminuvši pustil,**
 Kada Judit sih dil potribu videći,
 Ča je Ozija ril, kara uzročeci,

Popom govoreći Kabru i Karmu dvim:*** 285
 "Ku rič izusteći Ozija reče svim?
 Da grad da protivnim peti dan i petu noć,
 Ako nam protiv njim ne pošlje Bog pomoć?

Tko ste, da ćete moć Božju iskusiti,
 Ter svim vekšu nemoć, vekši gnjiv naditi? 290
 Jer se razsarditi hoće tom ričju Bog,
 Pri ner se smiliti, ni dati nam odlog.

Vele dvigoste rog roke take upram
 K Bogu, ki je svemog, da milost svu da nam,
 Ter da tad pride sam pomoć puku semu, 295
 Kada je drago vam, ne kad je god njemu!

Milostan je u svemu, prošćen'je prosimo
 Od togaj, tere mu duše ponizimo;
 S skrušen'jem molimo da po njega volju

---

* Sirij i Pas zovu se zvizde nike ke ističu kad su najveći krisi.

** Jur bihu tri lita i šest miseci da biše obudovila Judita.

*** Judita kara ih cić roka toga od pet dan.

Lahkost oćutimo, odbivši nevolju; 300
 Da kako sad kolju oni nas ohol'jem,
 Tako padu u polju našim humiljen'jem,
 Jer izneviren'jem ne ockvarnismo se,
 Otac pristupljen'jem, tuje boge prose,
 Koji grih podnose oni tad u to dob* 305
 Tarpiše angose, glad, meće i porob:**
 Da nam je nepodob primat ner onoga,
 Abram, Isak, Jakob koga ćtova, Boga.
 Utišen'je toga ćekajmo tarpljivo,
 Zla će nas ovoga zbavit milostivo, 310
 Tere će rugljivo zbiti pod moć nižu
 Svih neprijaznivo ki se na nas dvižu.
 A sad Božju hižu kino uzdaržite,**
 K kim duše pribižu da jih oćistite,
 Pristoji se, vite, popovstvu vašemu, 315
 Da sartca kripite vi puku našem,
 Pomenak ćine mu od naših starijih;
 Jer Bog u nićemu zato nevolji jih
 Da tim iskusi jih je li njih život prav
 I je li vera u njih i s ufan'jem ljubav. 320
 Abram u trudih stav i u skarbost mnogu****
 Kripak bi kako lav u služen'je Bogu;
 Pećali nalogu Isak, Jakob nosit
 Skazaše da mogu, a Bogu ne zgriřit;
 Mojses tokoj ćini t', i svaki ushaja 325
 Ki hti zlo pritarpit da Bogu ugaja.
 A puk ki ne haja ner Boga da skusi,
 Saržba ga pohaja i smart ga pokusi.
 Zato da ne strusi nami pomarmnjan'je,
 Ćinte, ner da skljusi nisko ponižan'je, 330
 Govore: 'Karan'je Božje to jest manje,
 Ner naše zgriřan'je i naše poganje;
 Bog nas bije hlanje nere dostojimo,
 Sarćno na nas zvanje da ga se bojimo,
 Da grih ostavimo, da bolji bivamo, 335
 A ne da zgubimo ća na svit imamo.'"
 Pošadši k njoj tamo i Ozija sliša

---

* Jer zavedeni biše u Babiloniju.

** Angose: nevolje.

*** Popom govori.

**** Abram, Isak, Jakob.

Tuj rič, ka ne samo da veće njim miša; Ništar manje niša visoko hvalu nje, Ka ničće ne sgriša ča biše istine se.	340
Zajedno s popi ste, riše: "Sve su prave,* Judita, riči te ke s' rekla sad; zdrave Da budu daržave i mi, moli za nas: Svetošći tve slave znane su po svit vas."	
Ona reče: "Danas ča sam rekla godi, Kako zna svaki nas od Boga da shodi, Tako po sej škodi hoćete vidit, stvar Ku misal ma svodi, da ni ner Božji dar.	345
Sada imite var višnjega moliti Da ruku mu prostar rači to stvoriti.** Ostavte hotiti znati misal moju: Na vratoh siditi hoćete noć ovu,	350
A kada ja pojdu vanka s Abrom mojom, Dokla opet dojdu, svi vi z družbom svojom Molte svetom molbom za nas otca Boga S umiljenom pojom i s skrušen'ja mnoga."	355
"Poj, i Bog zla toga po te oslobodi Jur puka ovoga!", Ozija tako di; "Z bogom poj i hodi, i kuda godir greš, Vazdi te pohodi, vazdi slavom ureš.***	360
I pri nere umreš, on čin da dila, ko Godir stvorit napreš, glas dvignut visoko I prostart široko po svitu bude znan." Govoriv to toko, s popovi pojde van, Misleći duboko, ostaviv nju na stan.	365

LIBRO ČETVARTO

Oni odašadši, Judit u komori Svojoj tad pošadši dviže ruke gori, Ter tako govori, lugom potrusivši Svu glavu odzgori, kip vrićom odivši:**** "Bože, ki stvorivši svaka, obladaš svim,	5
---	---

---

* Ozija s popi pohvališe karan'je Juditino.

** Judita da jim red da za nju mole i su noć propuste vanka grada.

*** Blagosloviv ju, od nje se diliše.

**** Molitva Juditina.

I sve naredivši, zakon si dal tvojim,
 Dal si otcem mojim meč kim odvratiše
 Rugo i silu onim ki silu činiše;
 Ki ovaščiniše sestru njih, u zlo ih*
 Tišće, i vidiše žen i hćeri svojih 10
 Od sebe razstojih, blago razdiljeno
 U ruke slug tvojih, tobom dopušćeno.
 Tebe humiljeno, Gospodine, molju,
 Pogledaj smiljeno na našu nevolju.
 Odpusti zlu volju i rabi Juditi 15
 Pomozi, ka volju tvu želim spuniti.
 Rači se smiliti, milostiv bo jesi,
 Sve mož učiniti, zla od nas odnesi.
 Desnom tvojom stresi asirske sile sad,
 U zgibil zanesi, kako egipske tad 20
 Tirahu puk tvoj kad s oružjem tekući
 I svaki, karvi rad, naglo napirući,
 Ter se uzdajući u kola, u konje,
 U silu, li mnjući tudje potarti nje;
 Da sa strane gornje pozrivši tva milost, 25
 U prezdan'je donje pade njih oholost;
 Pomanjka jim jakost, nitkor se ne varnu,
 Ne osta jih ni kost, svih voda pogarnu.**
 Tako da posarnu ovi, moj Bože, čin,
 Ki misle da zgarnu sada nas s ovih stin. 30
 Ti jur njimi privin, kolik je, da znaju,
 U njih uzdan'ju hin ki u se uzdaju;
 Ki se uznišaju kopji ter strilami,
 Šćiti kih višaju o vratu prik rami,
 I britci sabljami i konji barzimi, 35
 Mnogimi silami i ljudmi hrabrimi,
 Ne znajuć nad svimi da si Gospodin ti,
 Da s' pomoć pravimi, ne tome ki prav ni.
 Poni ki vo svih ji, nigdare karvi sit,
 Ti silu njega htij silom tvojom slomit; 40
 Ki tempal razorit jest se zahvalio,
 Sveta tva ockvarnit ka s' ti posvetio,

---

* Ki ovaščiniše: budući Jakob s narodom svojim kon grada Salem u zemlju kananejsku, Sikem, sin Emora poglavice od grada, zagledav Dinu, hćer njegovu, ugrabi ju i pomča u grad. Zatim ju isprosi u Jakoba da mu bude žena, i prijaše obrizovan'je. Ništar manje treći dan Simeon i Levi, bratja nje, s ljudmi svojim i s oružjem skočiše u grad i porubiše, muže pobiše, žene i ditcu odvedoše, Dinu oteše i pojdoše.

** Kad Čarljeno more potopi egipsku vojsku, ka tiraše puk božji.

Krov ki je sad cio, stukši ga razvriči,*	
Mečem svojih sio oltar tvoj prisići,	
Ti učin odsići njegove gardosti	45
Mečem kim posići priti tve svetosti.	
Pridaj mu sliposti, neka ga zadiju	
Mrižom me liposti i zamkom očiju,	
Kad s njima uzbesiju, da riči jazika	
Moga se zabiju u sartce človika	50
I ljubav velika smami ga tudije,	
Tako da dovika ne znat bude gdi je.	
Čini u mni smin'je, sartce da su tvardi,	
I stanovitije da njega pogardi;	
A da ga rastvardi skoro desna ovaj	55
I sasvim ogardi, kripost joj ti podaj.	
Takova stvar i taj po tebi stvorena	
Biti će po vas kraj slava tvoga imena,	
Ako jedna žena ubije muža, kim	
Sad je pristrašena zemlja s narodom svim.	60
Ni jakost tvoja, vim, u mnoštvo nikih ljud',	
Ni oružja ni s tim u barzih konji trud,	
Da u volje tvoje sud, kim si vazda nižil	
Svaku oholu ćud, humiljenu višil.	
Vazda s' milostiv bil i tisih molitav	65
Vazda si uslišil; ti sada uslišav	
Rabu tvoju, postav rič u ustih mojih,	
U sartcu razum prav, moć u rukah ovih;	
Hiža svetinj tvojih vavik sveta da je	
I u narodih svih da te svak poznaje,	70
Svak te spovidaje, reče: 'Ovo je Bog	
Koga vlast svuda je i ki je sam svemog.'"	
Takoj se ona pomog svetimi molbami,	
Prostrav kolina nog dviže gori rami	
I sašad skalami Abru svoju dozva,	75
Ka, jer pod svitami spaše, jedva se ozva.	
Ona ju ne psova, da reče: "Opravi se	
I pojti van krova sa mnom sad spravi se."**	
Toj rekši, izvi se iz vriće i vodom	
Po puti umi se i namaza vonjom;	80

---

* Krov: tempal.

** Van krova: van kuće.

Splete glavu kosom, vitice postavi,*	
Kontuš s urehom svom vazam na se stavi;	
S ošvom ruke spravi, uši s ušerezmi,	
Na nogah napravi čizmice s podvezmi.	
S urehami tezmi, ča mi je viditi,	85
Dostojna bi s knezmi na sagu siditi	
I jošće hoditi na pir s kraljicami	
I čtovana biti meu banicami.	
Zlatimi žicama sjahu se poplitci,	
A trepetljicami zvonjahu uvitci;	90
Stahu zlati cvitci po svioni sviti,	
Razlici, ne ritci po skutih pirliti;	
Svitlo čarljeniti ja rubin na parstih,	
Cafir se modriti, bilit na rukavih	
Biser i na bustih, i sve od zlatih plas	95
Sjati se na bedrih prehitro kovan pas.	
Velik urehe glas da liposti veći,**	
Ka biše kako klas iz trave resteći,***	
Al kami, ki steći u zlato, zlatu da,	
Izvarsno svitleći, da zlato većma sja.	100
Tako t' ona prida uresi krasosti	
Poveće ner prija od njeje liposti.	
I to ne bi dosti: kako Pismo pravi,	
Bog njeje svitlosti uljudstva pristavi;	
Jer te take spravi ne bihu od bludi,	105
Da svete ljubavi i pravdenih ćudi.	
Zato joj posudi da, tko ju ugleda,	
Svak joj se počudi i za njom pogleda.	
Poni, kad se zgleda spravna jur kako pir,	
Pripravi obeda: kruh, uli, pargu, sir	110
I vinca malo mir u miščić, pak zamak	
U dvanjkah vas taj žir, Abri bi naramak.	
Toj ti na ramo ustak, Abra prida stupi	
I Judit nju potak za njom ti postupi.	
Kada jur nastupi na gradne zaklopi,	115
Zastaše u skupi Oziju sa popi.	
Vratar vrat odklopi, svi se ustupiše:	
One steruč stopi naprid postupiše.	
Tad se usćudiše svi vidiv Juditu,	

---

* Kako se ureši Judita.

** Kako Judita veće liposti da uresi ner ureha njoj, budi da vele biše urešena.

*** Prilika.

Toko lipa biše i u takovu svitu.	120
Liplja, mnju, na svitu ni bila ku kralj svet*	
Vidiv u pohitu dvimi grisi bi spet;**	
Al ona kuno žet ljubavju vze Sikem,***	
S česa razsut i klet osta s njim grad Salem;	
Al ku vidiv, ognjem jur studena starost	125
Užga se dviju prem, kim sva laž da žalost;****	
Ali kuno hitrost Amona prihini,	
Ki meča ne bi prost dilj sile ku čini;*****	
Al ke toko scini Asuer uljudstvo,	
Da na njoj zamini kraljice oholstvo;*****	130
Al cić ke obilstvo od filistinskih njiv	
Požga, pustiv mnoštvo lisic, Sansonov gnjiv,*****	
Al ona koj odkriv otajstva istinu	
I u krilo se uviv, izgubi jačinu.*****	
Da ovih krivinu, u kih jest, odkladam,	135
Lipost, ne rič inu, Juditi prikladam.	
Koj jošće nakladam, ako ni laž i hin,	
Kupeći ča skladam od poetskih tašćin.	
Mnju, ti bi Apolo lin tirati Dafnu bil	
Tad kon tesalskih stin, ovu da bi vidil;*****	140
Siringu bi odpustil sin Merkurijev Pan,	
Ugledal da bi bil ovu gredući van;*****	
Po Cinte gore stran kakono lovljaše	
Diana luk napan, taka se vijaše.*****•	

---

* Ovo biše Bersaba, žena Urije, ku David vidivši obljudi, a da red da on zgine u vojsci.

** Dvima grisi bi spet: živodiovstvom i ubojstvom.

*** Sikem: ov ugrabi Dinu, od ke smo rekli zgara na glavu ovoga libra.

**** Ovo je Susana, žena Joakina, na ku se starci namuraše. I ona ne pristavši k njim, nalagaše na nju, i našad u laž, pobijeni biše kamen'jem. Zato di: kim sva laž da žalost.

***** Ovo je bila Tamar, hći Davidova od Maake, na ku se namura Amon, sin Davidov od Akinoe. Učini se nemoćan i da red da mu ona nastoji. I učini joj silu. Zato brat nje Absalon, jer bihu jedne matere, zvaivši ga na večeru, čini ga ubiti.

***** Asuer, kralj od Persije, kraljicu Vastu pusti jer se ne haja priti kad ju zoviše. Na misto nje oda svih obra Hesteru Židovinku jer najliplja biše.

***** Ovu obljudi Sanson. I on odašadši, poja ona drugoga muža. Kad se varnu, ne daše mu k njoj. Zato on lisicam na rep oganj navezavši, pusti u žita njih i požga.

***** Ovo je bila Dalida, kojoj Sanson pravivši u čem biše jačina njegova, uspi ga na krilo, ostriže mu vlase, osta nekaj i uhitiše ga neprijateljji.

***** Poete govore da Apolo zagledav u Dafnu, hćer Peneja, jer u svoj Tesaliji biše najlipša, ja tirati. Ona pobiže i obrati se u javor.

***** Takoje Pan tira Siringu cića liposti. I ona, da ju ne uhiti, obrati se u tarst.

*****• Ovo je Diana, božica prelipa, ka z divicami love lovljaše.

Kada se boraše za z Dijanirom stat	145
Herkules, koj mnjaše da par neće postat, Kip, obraz tere vrat ove zgledal da bi, Vargal bi se navrat, al se boril ne bi.*	
Ča veće dim tebi? Paris taku ženu	
Imil da bi sebi, pustil bi Helenu,	150
Ku Garci odvedenu, jer opet nimaše, Troju podsedenu deset lit arvaše.**	
Ako poni staše zamamljeni, ove	
Kad lice sgledaše, s Ozijom popove, Ne čudo, jer slove koga moć, Bog tadi	155
Nje gizde takove lipostju obnadi.	
Nitkor ju ne zadi ni ričju ni stvarju,	
I stupiv nazadi, da projde, puščav ju Rekoše: "Možav ju, Bože otac naših, Oda zla izbav ju i od tih sil strašnih.***	160
Misal nje kriposnih dili ti napuni	
I milost daj da njih svaršeno ispuni; Da glas nje pripuni i zemlju i kamen, Sama se ukruni sa svetimi. Amen."	
Jur sunčeni plamen, vodeći s sobom dan,****	165
Od zvizd jasnih zlamen taćaše, grede van. Bižeć na nižnji stan, noć s čarnimi koli Nošaše donjim san, ako su ki doli,	
Kad ljudi oholi, ki stražu bljudoše,	
Obhode okoli Juditu sritoše.	170
Slišat ju zajdoše: "Od kud greš i kamo? Ča t' jime?", rekoše. "Pravi nam da znamo."	
Ona reče: "Ovamo od Betulije sam,	
I put je moj tamo k vašim poglavicam. Ostaviv grad i hram, s životom bižim tja,	175
Jer će se dati vam. Judit se zovu ja.	
A da sa mnom sada ova druga verna	
Ne ostane zada sasvima čemerna, Doprit Oloferna ne brante mi, molim,	

---

* Dijaniru, hćer Eneja, jer vele lipša biše, mnozi prošahu. Otac odluči dati ju tomu ki dobude boreći se. Bori se Herkules sa Akelojom i dobi ga. Da bi, di, ovu vidil, ali se ne bi boril, ali bi se vargal da ostavi nju, a pojde za ovom.

** Paris, sin kralja Prijama, odvede Helenu u Troju; ne hti ju vratiti. Cić toga Garci podsedoše Troju. Deset lit ju arvaše, napokon prijaše i razsuše.

*** Blagosloviše Juditu kad izide iz grada.

**** Sunce istekši, straža srite Juditu.

Vlast njega nesmerana da pozna ča kolim.*	180
Reći će: 'Toj volim', jer mu ću skazati Ča će bit oholim i kako će jati Ov grad, a nimati škodu ni trud velik, Tako da s te rati ne zgine ni človik."	
Ne bi ti ner tolik tada govor njeje.	185
Oni hip nikolik postaše glede je, Čude se od kude je stvoren'je, od kega Sve od svita meje nimaju lipljega, Pak rekoše: "S tvega premudra i smina Činjen'ja, od svega biti će t' načina	190
Ku želiš, ne ina. Toj on čas očutiš, Ki prid gospodina našega postupiš. Dobro ne izustiš, da će ti sve dati, Ča godir obljubiš i budeš pitati, Jer će dostojati ti razum, ta lipost, Da bude imati svaku čast i milost."	195
Govore toj, linost s njom pojti nimiše, Gledaje nje svitlost svi se zamamiše. Kud se obratiše, hode meu vojskom, Svim oči zaniše, svaki zarča za njom.	200
Greduć uprav stazom dojdose k šatoru, I on ju prid sobom zazva u komoru** Ki polje i goru množtvom svojih sio, Kako ti govoru, biše pokrilio.	
Kad ju je vidio, s parvoga pozora	205
Ranu je očutio ljubvena umora; Staše kako gora, sobom ne krećući,*** Oči ne zatvora, k njoj jih upirući: Tako sta tarnući serifski gospodin, Medusu kažući njemu Danaje sin.****	210
Pod šator u osin ki stahu knezove, Svi se okolo sklin, gledaše obraz ove I riše: "Takove ako se tuj goje, Podstupmo gradove i ki u njih stoje: Arvanje i boje ni triba odnimit, Grade, horu toje dokol budemo imit.	215

---

* Kako se Judita zgovara sa stražani.

** Oloferne ju čini priti prid sobom.

*** Prilika.

**** Ovo je bio Polidektes, kralj od Serifa otoka, ki se okameni kad mu ukaza glavu od Meduse Persej, sin Jovetov i Danaje. Ku glavu tko godi vijaše, zakamenjaše se. To pišu poete. Zato di ovdi da Oloferne sta kako zakameniv se gledajuću Juditu.

A tko se neće bit i vazda u svaki boj
     Dobrovoljno hodit zacić tacih gospoj?"
     Ona ti meu toj prid Oloferna stav,
     Sideća na pristoj pisan vas kako pav, 220
 Jer ga tkalac otkav, komu ne biše par
     U asirsku daržav, biše jimio mar
     Nastrikat cvitja bar svilami razlici,
     I zlatom, i još zgar dragimi kamici.
 Tuj poni u lici pozriv ga Judita 225
     Pade k zemlji nici vele uhilita:*
     Poklon hitra svita biše, kim ga dvori.
     On se rukom hita i reče: "Stan gori!",
 Paka joj govori: "Budi dobrovoljna,**
     Bit ćeš u mom dvori prijata i voljna. 230
     Ni ina nevoljna zemlja u istinu,
     Ner služit zlovoljna momu gospodinu.
 I puk tvoj gardinu da ne skaže k meni,
     Ne bi mu jačinu kušali tužbeni;
     Bili bi blaženi u svem svomu horu, 235
     Budući službeni Nabukdonosoru.
 A sada da t' stvoru milost ku t' obitam,
     I kako t' govoru, da t' se ne izvitam,
     Rec mi ča te pitam: za ki uzrok onuj
     Stran, za ku pohitam, ostaviv dojde tuj?" 240
 Ona malo otuj stupiv, dviže oči
     Tere tiho uz tuj rič riči potoči:***
     "Ako smi uz oči gospodina svoga
     Raba da mu soči, sliši svita moga;
 Jer gospodstva tvoga velikost ako će 245
     Dostojat se toga, ča želi, znat hoće.
     Sa tvoje pomoće kralj Nabukdonosor
     Ne samo ovo će, da svita steć prostor;
 I ne listo taj dvor hoće mu služiti
     Po tebi, da vas stvor i zimi i liti, 250
     Jer je po svem sviti glas tvoje hrabrosti,
     Smin'ja, sile, svisti i svake mudrosti.
 Da neka t' ludosti skažem puka moga,
     Ki tvojoj milosti ne da mista svoga.
     Razsardil je Boga ki po prorocih svih 255

---

* Kako se Judita pokloni Olofernu.

** Oloferne govori Juditi.

*** Judita govori Olofernu.

Priti da će s toga pridati tebi njih.
 A jer znaju svoj grih, zato t' trepe strahom,
 U plač obrativ smih, muče se uzdahom.
 Telo sarši mahom, obraz je gladan, žut,
 Jazik popal prahom, žadan, ližući mut. 260
 Jure od skota mut ožimlju, obhode
 Kupeći ga u skut, jer pripuše vode.
 Stada i stad plode klat su odlučili,
 Karv njih, ka je gode, hlepeč da bi pili.
 Hlepeč da bi jili, riše da straćeni 265
 Budu ki su bili sudi posvećeni,
 Zlati ter zlaćeni, za vino i žito,
 A bit će ockvarnjeni da jih taknu listo.
 Ne bud sumnjen ništo, s toga će smagnuti,
 Kako s' na to misto, svi će poginuti. 270
 Zato odbignuti odlučih i k tebi
 Totuj pribignuti da me primeš k sebi.
 Ni to bilo ne bi, ako bi naš on Bog,
 Kino je na nebi, ne dvigal na njih rog.
 U griha bo barlog ne padoh s njimi ja; 275
 On, ki je sam svemog, hoti da bižim tja
 I da navistim sva ka će tako projti,
 Neka svitlost tva zna jer jih će Bog ojti.
 Raba ću tva pojti jošće molit njega
 Da pravi dan dojti kad će raspa sega. 280
 Znan ćeš bit od svega kad se ja pomolim
 I tvoga posega spišen'je izmolim;
 Bude t' Jerosolim tvoj, dobro to ja znam,
 I s pukom oholim, Bog je to rekal nam.
 Tako da pakost vam u tom ne postane, 285
 Primajuć grad i hram, ni pas ne zalane,
 Da njih ovej rane navistim tebi tuj,
 Bog, ki nebom gane, posla ti rabu suj.
 A za tuj milost, kuj obitaš i stvoriš,
 Daj ti plaću onuj Bog koje dostojiš. 290
 Pravo je da stojiš slavan nada svimi,
 Da vazda zdrav hodiš i vesel s tvojimi."
 Tako ričmi timi pokol mu vuhlova,
 Kolinmi obimi poklek skut celova.
 Takoj ti svidova svinju da utije* 295
 Pomnja težakova, češuć oko šije;

---

* Prilika.

Vode joj ulije i željudom pita,
 Da ju pak ubije i ditcu napita;
 Ona hruča, rita, legne uz močiru,
 Hvata iz korita; on ostri sikiru. 300

Vesel u svu miru Oloferne tada
 Svim ričem da viru, i ki stahu zada
 Riše: "Mi do sada ne slišismo vide*
 Od jezika mlada vetšije beside. 305

Od kuda izide ova jasna zora,
 Dostojna da side na nebesih zgora,
 Nabukdonosora zovući: zemlju tuj
 Ostaviv i mora, hod ovdi gospoduj!?

Ni ti žene u svuj daržavu od svita,
 Razum, lipost u kuj krasnije procvita; 310
 Ni ka rič poskita slaje, kad govori,
 Iz ust joj, uresita kada jih otvori."

Tako pod šatori veziri ki stahu
 Govoreći, gori hvale nje dvizahu
 I nju ti gledahu, ka prid Olofernom 315
 Staše, gdi vijahu nju s Abrom nje vernom.

"Besidom bisernom", Oloferne reče,**
 "I ričju opernom sartce mi opteče.
 Sunce mi isteče Judita kad dojde,
 Onim ti odteče od kihno ti pojde. 320

Dobro da jih ojde, dobro Bog učini,
 Ki, da ti vred projde k našim silam, čini,
 Veleći: svi ini ki su puka tvoga
 Biti hoće plini skoro zbora moga.

Obitan'ja toga ako se spuni stvar, 325
 Verovat ću Boga kimno ti imaš mar.
 Biti će t' od nas har i parva čast u dvor,
 I taj će t' dati dar Nabukodonosor
 Da ti ne bude par u mnogih gospoj hor."

---

* Hvale lipost i razum Juditin.

** Oloferne reče Juditi.

LIBRO PETO

Oloferne, pokol tej riči zgovori, Tim ki stahu okol reče: "U komori, Gdino su zatvori blagu sakrovitu I tvardi zapori, povedte Juditu,*	
Ka po svojem svitu, u komno ni starvi, Zemlju zlata situ dat nam će prez karvi. Davajte joj parvi dil jistve i kruha Ki se meni marvi, ka se meni kuha."	5
Judit strese uha: "Neću", reče, "toga, Da ockvarniv duha ne razsardim Boga;** Da jisti ću ovoga ča vo s sobom nosim, Za da pri onoga, ča t' rekoh, isprosim.	10
I još da priprosim da spiši te strane Dati t' Bog, ke mnogim po svitu su znane." On reče: "Tej hrane ča ćeš učiniti Kada ti nestane, o čem ćeš živiti?"	15
Ona se rotiti priča ponasmihnuv Da brašno saspiti ko doni pribignuv Neće, dokla dvignuv ruku svu ne svarši I počine stignuv ča misal nje varši.	20
Baruni odparvši vrata od ložišća I svuda nastarvši sviona krovišća, Rekoše: "Hladišća tuj su tva, gospoje." Ona se namišća i reče: "Dobro je."	
Da parvo ovo je isprosila moleć: Molitve dit svoje u noći ishodeć, Da nitkor, odhodeć: "Kamo ćeš?", reče joj, Ni opet dohodeć: "Od kud greš? Ča je toj?"	25
Toj biše dao njoj Oloferne, svojim Vratarom tad takoj zapovid čine svim: Taj slobod dvima njim, Abri ter Juditi, Da bude, ne inim, za tri dni služiti.	30
Ona izhoditi ja k dragi slazeći, K potoku hoditi vodom se čisteći, A pak uzlazeći Bogu se moljaše, Da, puk slobodeći, spuni ča mišljaše.	35
Za tim čista staše u komoru došad, Ni se okusaše ner jur sunce zapad;	

---

* Kako Oloferne odredi stan Juditi osoba i da milost da u noći more izhoditi moliti Boga svoga.

** Da se ne ockvarni jidući ča biše branjeno u zakonu.

Ko četvartom izšad svitlost svim ljudem da, I Oloferne tad dvor na večeru zva.*	40
Slugu Vagava sla da Juditi veli Da sram odvarže ta, da se k njemu seli I, ča on uzveli, pristane učinit, A dar, kino želi, svaki hoće imit;	
Jer mu će prirok bit da žena stoji tuj, A on da će živit želeć imiti njuj. Pojde Vagav i suj besidu poni njoj:** "Vladiko", reče, "u onuj jure komoru poj Gdino gospodin moj sedeći počiva, Želeći obraz tvoj ki suncu odsiva.	45 50
Zatoj te priziva da s njim i pješ i jiš, Da vesel pribiva dokol uza nj sidiš." "Ka sam ja, da barž mniš", Judit odgovori,** "Da neću na pospiš pojt u toj komori? Ki su moji opori, da hizat uz ostan Mogu, ali gori reć: 'Niže mene stan.'	55
Bud poni dobro znan: ča je drago njemu, Meni je kako man i slatko u svemu. Raba ću bit temu za moga života, Ako mu sam čemu, zna njega dobrotu."	60
Takoj riči mota Judita, vesela Da je ta pohota Oloferna svela Na taka jur mela da će leći nice, A gradi i sela steći parvo lice.	
Kad spusti udice ter zadije ribu,**** Istežuć tunjice, mahne gori šibu Ribar i potribu ima jur dat ju van, Radostan da hlibu smok mu je pripravan:	65
Tako, kad osnovan jur misli svoje teg Vidi Judit, izvan urehe na se usteg I skuta pouspreg, radosna pojde tad Da tuj, rukom poseg, osnovu otka sad.	70
Oloferne nju kad prid sobom ugleda, U ljubavi zašad, sartce mu uspreda. Slaja mu bi meda, da gorkost će žerat, Studeniji leda kada bude ležat.	75

---

* Kako Oloferne četvarti dan zva Juditu hoteći da s njim pribiva.

** Vagav, vratar Olofernov.

*** Odgovori Judit Vagavu.

**** Prilika.

Kon sebe ju pojat hiti za tarpezom I niže njeje stat zapovidi knezom. Njoj reče: "Obezom jesi me obezala,* Jer harlim potezom dojt si hajala.	80
Tim si dostojala da pri mni milosti, Ku želiš, imala budeš u radosti. Sad vesela dosti sa mnom pij ter blaguj I s ovimi gosti obilo se počtuj."	
Ona njemu uz tuj zahvalivši, reče:** "Veselo ću stvar tuj učinit, jer steče Blagost, pokol čče uza te raba tva, Ka želi da kleče prida te zemlja sva."	85
Tad pi i blagova ča biše opravila Abra i gotova prida nju stavila. Meu tim je nudila njega da ji i pje, Ter ga veselila da se većma nal'je.	90
Da kada se opje, zaspi i zahrope, Požre takoj osje, da veće ne sope. O, kino se tope u žartju mnogomu, Vijte kako ope život sad ovomu!***	95
Ne njemu samomu grih je ta naudil, Da jošće svakomu u kom je kada bil. S toga je izgubil Adam s Evom milost, Ku je najpri jimil, svih vargši u žalost.	100
Noe svoju sramost odkrivši grubo spa Kad ga obali jakost vina ko garlu da.**** Lota kad pjanost ja, ne znajuć spi uz kih, Ma njih, kim biše ća, čini sinov svojih.*****	
Esau liše tih parvorojen'ja čast I blagoslovi svih otčevih zgubi slast, Jer davši garlu vlast pri voli požriti Od zdile jedne mast ner sve to imiti.*****	105
Puk božji živiti o pići nebeskoj Počan, ja marziti, objistan jur, na toj; Egipskih lonac loj želeći ushvali,	110

---

* Govori Oloferne Juditi posadiv ju kon sebe za večerom.

** Odgovara Judit.

*** Govoren'je protiv zalihu žartju i pitju.

**** Noe opi se i zaspao odkriven. Kama sina prokle jer se naruga. Sema i Jafeta blagoslovi, ki ga pokriše.

***** Lot(a) hćere opojiše, s pijanim spaše i rodiše. Starija rodi Moaba, od koga bi narod od Moabiti, mlaja rodi Amona, od koga bi narod od Amoniti. Zato di: oni kim biše ća, a to otac, učini jih ma, a to matere svojih sinov.

***** Esau za zdilu leće proda prav parvorojen'ja svoga bratu Jakobu. Tim izgubi otčev blagoslov.

I njih mnogih zatoj Bog smartno popali.*	
Običaj on zali sinov Hele popa, Ki su umicali meso iz ukropa, Smartju jih pokopa, vze njemu popovstvo,	115
Jer ne poja stropa na njih nepodobstvo.**	
Vino ter oholstvo Aleksandra smami Tako da ubojstvo svojimi rukami Stvori, pak suzami lica gorko umi, Obujat tugami: toko draga ubi.***	120
Centaure pogubi Peritov s Lafiti, Jer hvataje zubi, jur pjani i siti, Onih kih počtiti njih dostojaše se Za žene zaditi ne sramovaše se.****	
Saki zgubiše se kad u Cirov okol Stupiv objiše se, opiše; i pokol Legoše kako vol, on na nje napusti, Razbi jih, da jim bol, živih jih ne pusti.*****	125
Vino život shusti Lacida i Krisipa, Mudrost od njih usti začarni taj sipa. Taj konac opipa pitanski Arceslav:***** I on pjan udipa u Karonovu plav.*****	130
Toj se hudinji dav Antiok, moguć kralj, Jaki kakono lav, s kimi je za stol stal, Bi jih pjan; bi njim žal, tarpiti ne htiše Sramotu i pečal ter ti ga ubiše.*****	135
Bolje ti mu biše u boj smart prijati Još kada imiše sa Rimnjani rati, Nere živu stati do stotin lit roka, Pak konac imati tolika priroka.	140
Raskoša obroka i vina ko sarka	

* Ovo bi kad od Egipta diliv se gredihi pustinjom s Mojsesom.

** Sini Hele popa umicahu meso onim ki činjahu posvetilišća. Cić toga biše ubijeni od neprijatelj, a od njegove kuće veće ne bi pop, jer jih ne pokara, kako imaše.

*** Aleksandar pjan ubi Klita, baruna svoga. Kada se razabra jutri dan, ja pitati gdi je Klit i od žalosti ne htiše jisti, hteći i sam umriti, da ini ga pripraviše.

**** Centaure, ki s njim mejašahu, zva na svoj pir Peritov, kralj od Lafiti. Oni, objavši se i opivši, pohitiše za žene. Za to ih pobi.

***** Saki jest bio niki narod u Persiju, kih budući vojska mnoga, kralj Cir od Persije čini se bižati ter jim pusti okol pun vina i brašna svakoga. Oni sedoše tuj piti i jisti. Kad biše puni, razlegoše se. On na nje pripusti i pobi jih.

***** Lacid, Krisip, Arceslav: toj su bili naučeni filozofi, da garlu se daše. Niki, diju, umri vino pijući, a niki cić toga u tarpiju upadši pogibe.

***** Karon je ki brodi duše u paklu, kako diju poeti.

***** Antiok, kralj od Sirije, ki Rimnjanom rat učini, pjan bi svojih, a oni ga ubiše.

Učini žestoka Antonija Marka: Silan po Rim tarka vlastele koljući, Njih blago raztarka kuhačem dajući.	
Toj ga podtičući Kleopatru ljubi, Ženu pušćujući; po tom sebe zgubi.* Ki su taki zubi, zlobe će nadvrići,** Kako vethe rubi kripost će odvrići,	145
Na konac nesrići upast će u svakoj: Nemoć jih će sići, stumak ne dat pokoj, Smalit će razbor svoj i jošće iman'je, Pak u vikomnji znoj biti će njih stan'je.	150
Zadit će smijan'je drugi, rič su čuvši Govorit; zaman je, tarbuh nima uši, Razbire piću si i slasti privraća, I vina okuši, ter u se sve svraća.	155
Da kino se odvraća od dobra nauka, Prida nj se ne izvraća ča se totu kljuka: Tim piše ma ruka kimno Svetu Duhu Ne zgodit jest muka veća ner tarbuhu,	160
Ki nimaju buhu huda utvarjen'ja, Zalizlu u uhu spasena slišen'ja. Da jur govoren'ja rič se tamo vrati Na saj spoviden'ja odkle se uvrati.***	
Oloferne stati na noge prejedva Mogaše, jer jati koko mogahu dva, Toliko sam on zžva, i obuja ga san; Vagav zatvaruć zva inih da gredu van.	165
Idošē na svoj stan, sobom teturaje,**** Jerbo ne jedan žban popiše spijaje; Redom začinjaje, zdravicu obnose, Jednu popijaje, a drugu donose.	170
Pojdoše zanose tud-ovud nogami, Sami se nadnose kimljući glavami. U obraz jim plami a na nosu para, I na brade prami lašćaše se ckvara.	175
Tarbuh kako žara nadmen odstojaše, Rič, ku potopara, jazik prikošaše.	

---

* Marko Antonij velik biše žarlac i opijavac. Pobi vele grajan. Polaču vlastelina jednoga darova kuhaču svomu jer mu biše ugodno skuhao. Pjan u više bljuva. Obljubi Kleopatru, kraljicu od Aleksandrije, a ženu pusti, ka biše sestra Oktavijana cesara, i s toga pogibe.

** Koliko zlo dohodi cića garla.

*** Vraća na počitan'je historije govoren'je.

**** Kako pjani gredihu ki se čtovaše s Holofernom.

Sviste ne saznaše, ctakljahu jim oči, Rugo njimi staše i smih se potoči	180
Jer niki o ploči udri sobom pad se; Niki se pomoči, niki kara svad se, Niki daržat rad se druga uhitiše, Ter i z drugom zad se oznak uzvarziše.	
A niki rigniše, niki se gnušahu, A niki ležiše, niki na nj padahu; A družih nošahu stavit jih na odar: Toko se saznahu koko martav tovar.	185
Tko će imiti var ustegnuti garla, Pogledaj ovi bar ter vij je l' umarla Tuj čast i doparla tamnost i gardinja, Ka je oto svarzla da je vitez svinja.	190
Sad vij kako linja Olofernja sila, Kako ju razčinja hot nečista dila. Postilja je bila na sridu komori, Mehka, čista, bila, s pisani zastori;	195
Na njoj se obori Oloferne unid, Zaspa većma gori nego morski medvid.* Speći ga tako vid Judit, Abri svojoj: "Poj polahko naprid", reče, "na vratih stoj!"	200
Ove dvi tad u toj ložnici ostale S Olofernom, u njoj ne bihu zaspale; Poni od tej stale na vratoh Abra sta, Jesu l' straže pale, oslihovati ja.	
I straže i čeljad sva ka biše okoli, Biše kako martva; svi bo na tom stoli Jiše kako voli, da još veće piše: Bditi ne bi koli, straže ne činiše.	205
Ki je nebes više i ki svaka more, Jur odlučil biše puku da pomore. Judita zastore postilji razmače, Sartce joj kopore, bliže se primače.	210
Ruku s rukom stače i k nebu podvignu, Na kolina klače i suzami rignu; Glasa ne izdvignu, da moli u sebi:** "Bože, daj da stignu ča je godi tebi.	215
Stvori milost meni, pokrip rabu tvoju, Strah mi vas odnemi, dvigni ruku moju	

---

* Oloferne zaspala.

** Molitva Judite kad hoti ubiti Oloferna.

Da stvar svari koju misal moja plodi,
 Da se tebe boju puci ter narodi! 220
 Sada, sada hodi, tvoj grad Jerosolim
 Od nevolj slobodi i vas puk tvoj, molim.
 Rasap daj oholim ki se uzvišuju,
 Pokoj pošlji boljim ki se ponižuju.
 Ovo ča veruju po tebi ja moći, 225
 Koko potribuju, hoti mi pomoći.
 U dne ter u noći tebi da hvalu dam,
 Jer u tvoje moći sad svarišit to uzdam."
 To rekši diviže ram i na nogah postup,
 Ter muče bičag snam ki višaše o stup, 230
 Podri ga, kičmu zdup Oloferna jednom,
 A drugom rukom lup, kla skube objednom.*
 Hronu, strepi sobom, ležeći on oznak,
 Darhta ruka s nogom, vas se oslabi, pak
 Izdaše; ne bi jak; garkljanom siča karv: 235
 Tako t' zgibe junak, tako spusti obarv.
 Zgrize ga mao čarv oružjem njegovim,
 Ubi ga ženska sarv, ki biše prostro dim**
 Da zajme svitom svim; ki mnjaše da ni Bog
 Silam njegovim tim jest protiviti mog, 240
 Prostri se tuj nebog, prez glave, kako panj.
 Juditi Bog pomog kada napade na nj,
 Da joj ni trud zamanj, da stvari viru da,
 Prikla ga steć uza nj i odni glavu tja.
 I Abri reče: "Na, u dvanjke toj zatvor!" 245
 Sama se prope i sta, skide s odra nastor,
 Odvaliv trup od zgor, pak po običaj svoj
 Izidoše na dvor, kako da mole obhoj.
 Ne dav nogam pokoj, projdoše vas okol,
 Premda jim biše znoj, obvargoše prodol. 250
 Kako kada sokol uhvati lovinu,***
 Zavje se više skolj, side na visinu,
 Ne pustiv živinu iz nohat, ku je jal,
 Dokla dopre stinu gdi je gnjizdo svijal;
 Harlo ti je lital, da se napitaju 255
 Ptići, jerbo je znal da lačni čekaju:
 Tako t' ne sustaju ove dvi, ni sidu,

---

* Kako ga ubi jednom rukom za vlase uhitiv ga, a drugom koljući.

** Sarv: sarvan'je.

*** Prilika.

Dokla ugledaju vahtare na zidu.
 Pojdoše po brigu, i kad bi blizu vrat,
 Judita napridu uzupi, napan vrat: 260
 "Otvorte, otvorte grad, jere je s nami Bog!
 Otvorte, otvorte! Sad oni ki je svemog
 Puku svomu pomog skazal je svu kripost:
 Nečistih u barlog varže, nam da milost."
 Prijam jih u naglost, stražane idoše, 265
 Nenadinu radost tu popom rekoše,
 I svi se stekoše, Juditu vidiše,
 Svitil'ja snesoše jerbo još noć biše.
 Judita sta više i, jer staše gromor -
 Svi bo se čudiše, ne mneći jur nitkor 270
 Da ju on sčeka zbor - rukom da zlamen'ja
 Da muče ter govor sliše nje činjen'ja:
 Uši na slišan'ja dvigoše primuknuv.
 Reče: "Humiljen'ja pridajte poniknuv*
 Bogu, jer uzdvignuv on ki u nj ufaju, 275
 Onih bi prikinuv kino ga ne haju.
 Kino toku baju nas pridati napi,
 Karvi tuje žaju, svoju pivši, zapi.
 Glas vaš Boga vapi, i Bog rukom mojom
 Oloferna skvapi su noć pravdom svojom." 280
 Tad pohvativ rukom z dvanjak ize glavu,
 Ukaza prid pukom strašnu, svu karvavu,
 Klanu kako bravu. "Evo glava", reče,
 "Kano su daržavu priti da rasteče."
 Pak razvivši peče: "Evo", reče, "karzan 285
 Na kom pjan pričeče, na kom karvju parzan
 Osta vele marzan, kad od jedne žene
 Smartju bi povarzan, Bog pomogši mene,
 Ki stvar tako rene, ki moga počten'ja
 Čuva da ne uvene s nikoga zgrišen'ja. 290
 Da meni vraćen'ja, da sebi dobitje,
 Da vam slobojen'ja, da svim dobro žitje.
 Njemu poni pitje slavno htijmo peti,
 Tere žgati žartje, a zlobe odneti,
 Pravoga oteti: to će biti dike 295
 Njemu, ki je sveti, milostiv u vike."
 Vidivši puk like nevolj svojih, pokol
 Bog jur protivnike smete i njih okol,

---

* Govori Judita puku prišad u grad, ubiv Oloferna.

Prignuše glavu dol, njemu zahvališe Slaveć njegov pristol, Juditu hvališe.	300
Ozija tuj biše, od vesel'ja suzi,* Radosno uzdiše videć konac tuzi. Kakono ki upuzi u porat jur mneći** Da ga val pogruzi, vitar strašno dmeći,	305
Raduje se steći, zgibil koj ubiže U sebi misleći, ter spasan ku stiže, Hvalu Bogu dviže da ga ne poklopi More i ne stiže, ko mnogih potopi: Tako ti meu popi vesel Ozija stav Su besidu sklopi: "Boga svak", reče, "slav,**"	310
Ki milo k nam ustav i moć ženske desne Moćju svojom nadav, protivnim glavu sne. U noći ter u dne budi vazda s nami, Pečal, misli trudne vazda nam odnami. A ti meu ženami blažena s', Judita,	315
Blažen Bog, ki rami svojimi te šćita, I od zla zamita, i ruku upravi Na smart koga prita vas svit u strah stavi. Tako te proslavi da će t' hvale dati U svita daržavi svi ki budu stati.	320
Pri će se vraćati ka vrilu vode rik, Po moru plavati od svih težina sik, Svitlost sunčenih zrik u istok zahodit, Nere će tvojih dik slavan glas ne hodit, Ka život ohodit nisi se šćedila,	325
Za ovi slobodit puk od pogibila. Platit takaj dila nitkor nas ne more: Božja t' jih plat sila, kano svaka more." Toj on odgovore, ki bihu tuj ljudi, Svi usta rastvore, riše: "Tako budi!"	330
Dozvan dojde tudi i Akior nebog, Pače blag, kad trudi olahča mu nalog. Reče mu Judit: "Bog israelski danas, Koga, da je uzmog obarovati nas, Ti reče, neka znaš, prikla u ruku mu Vrat, kako jedan vlas, neverniku tomu.	335
A da vidiš komu, ovo t' glava onoga	

---

* Kako se Ozija obeseli.

** Prilika.

*** Govori Ozija puku i Juditi.

U oholstvu svomu ki pogardi Boga,
 A tebe dilj toga reče da će zgubit
 Kad puka ovoga klat bude i rubit." 340
 Akior u subit prenu se, ugledav*
 Glavu ka ga ubit reče, totu zagnav;
 I ništar ne postav, pristrašen poniknu,
 Kako na koga lav iznevarke riknu.
 Kad se dviže, kleknu polag njeje nogu, 345
 Pokloniv se reknu: "Blažena s' pri Bogu,
 Bogu tvom, ki mnogu svim po te milost da;
 Moć njega svemogu hvaliti će svuda,
 Po svem svita stogu, sluti budeš kuda.

LIBRO ŠESTO

Obrativ se, Judit reče: "Slište ča dim:**
 Bog nam će posudit još milosti za tim.
 Zbodte kopjem jednim glavu tuj i pojte
 Gori na gradu s njim, ter umistiv ojte;
 Ništar se ne bojte. Kada isteče dan, 5
 Odparvši vrat, projte z bukom, s oružjem van;
 Svaki prid gradom stan, da još ne poj doli,
 Ni se sa mista gan, ni kreni dotoli
 Dokol njih okoli, totu vas videće,
 Zbuče se ter poli šatora hodeće 10
 I ščiti kućeće budu budit njega
 Ki se zbudit neće jur za vika sega.
 Ki kada vide ga prez glave ležeći
 I karvava svega, hoće jih strah sveći.
 Vi kad jih bižeći od zgoru vidite, 15
 Tad smini hiteći na njih oborite.
 Slobodno naprite, jer pod noge vaše
 Bog njimi poskrite, dat jim će zle paše.
 Probavit će čaše ke su sinoć pili,
 Ginut će njih baše, vi ćete bit cili. 20
 I kojojno sili Mesopotamija
 Pridav se uhili i sva Cilicija,
 I još s njom Sirija, tuj ćete sada vi

---

* Kako se Akior pristraši ugledav glavu Olofernju, i prija viru židovsku, i pribiva u Betuliju do smarti s obitel'ju svojom, videći moć Boga israelskoga.

** Kako Judit red da da zatiraju vojsku.

Raztirat, da svija nogami kud ne vi."	
Kako jim reče, svi tako učiniše.	25
Akior, jerbo vi kolika moć biše *	
Boga, kim dobiše, poganski blud pusti	
U ki pri živiše, poča zakon bljusti.	
Boga sartcem, usti jednoga počtova,	
Njega t' ne popusti. Pokol se obrizova,	30
Tuj vazda stanova sa obitil'ju svom,	
Sveto životova do konca u gradu tom.	
Vidiš li da u kom čoviku pravda jest,	
Još da ga triska grom, u dobro ga će unest;	
Dobro će ustati i sest, vekše će nevolje	35
Napokon ga navest na spasen'je bolje.	
Danica jur skolje zrakom odivaše**	
Ter čarljeno polje suncu puščivaše,	
Sunce podivaše jur svitlu glavu van,	
Jur svuda sivaše, jure bi bili dan.	40
Zbodena na ostan na turnu tikva sta,	
I ništar ne postan, s oružjem družba sva	
Barom po vrata ta buknu z bukom na dvor.	
Trumbitaš praskat ja protiva vojsci zgor,	
Po vojsci sta gromor, tekoše k šatoru,	45
Ki bihu pod šator, staše prid komoru;	
Oružjem koporu, Oloferna zbučit	
Hteć, jer na zaporu ne smihu mu kučit.	
Zamani bi bučit, on se ne probudi:	
Tim se jaše mučit. Shode glave ljudi	50
Vrataru, da zbudi njega sad, rekoše,	
Koga čuti sudi vojvode dojdose,	
Govore: "Zidoše od zakutak miši,	
Ter nas zatekoše da boj biju piši."	
Tad Vagav ulišši, u dlan bi beritom,	55
Za tim poposliši, mneć da spi s Juditom.	
Ne čuvši za svitom šušnja ni govora,	
Zadi parst za plitom, razmaknu zastora:	
Ugleda trup zgora gdi leži prez glave,	
A pod njim je kora postilje karvave.	60
Zavapi i plave razdri o se rube,**	
I brade pahljave sidine oskube;	

---

* Akior se obrati.

** Dan se učini.

*** Kako Vagav vratar zavapi ugledav Oloferna prez glave.

Zatim sobom snube, plačan teče vidit Od skrovišća kruge u ke staše Judit.	
Ne zastav ju, hitit ja da van isteče, Istekši ja vapit: "Jedna žena", reče, "Židovinka spletče rugo u sem dvoru, Priročno poleče Nabukodonoru.	65
Evo u svu komoru Oloferne kopni Na postilji goru, na njemu glave ni!" Asirski baše ti glas kada slišiše, Obojmeknuše svi i svite razdriše.	70
Svi se pristrašiše, kako komu gavun* Vali zbiv odniše argutlu i tamun, Dimajući garbun jidrom paha, huhće, Miša s morem salbun, on od straha darhće.	75
Takim strahom dahće bjeno sartce ovih, Plač ter vapaj bahće i jur obide svih.** Ne osta karv u njih, i vidiv na grad dil Udov Olofernjih, strah jih je veći bil.	80
Marmor je svuda vril, smete se vas okol, Starknja usta od sil, svak je bižat obol. Kako kada sokol u nebo se vija,** Jato se ptic odzdol široko razvija,	
Ča pri more, svija, naprid se pojima, Jer ga strah zabija, duše ne pojima: Tako tada njima bojazan micaše, Simo-tamo svima po polju starkaše.	85
Svaki se bojaše jer Betulijani Oružnih hust staše nad njimi u strani; Ki vidiv da bani asirski odbigoše, S onih gornjih stani vičući stekoše.	90
Stižući bodoše mnogih šćipačami, Mnogih posikoše po pleću sabljami; Mnozi ki lugami na konjih bižahu Sabjeni praćami legoše u prahu.	95
Nevidom svijahu: nigdar toke sile U toliku strahu, ja mnju, nisu bile, Kud su god hodile, ni kih moći manje Jesu naskočile, ni tirale hlanje.	100

---

* Prilika.

** Kako se vojska pristraši i poča bižati.

*** Prilika.

Ozija, da na nje od gradov pripuste,*	
Jer će biti sa nje, da jih ne upuste	
I da ljudi huste zaskoče na cistih,	
Mače ki to zuste tičući po mistih.	
To pisa u listih, ke kada pročtaše,	105
Od mist onih istih harlo se sticaše,	
Ter ti jih tiraše, derući, bijući,	
Gdi su njih mejaše deri dopirući.	
Meu tim slazući od Betulije ki	
Grada čuvajući ostali bihu svi,	110
Asirski okol gdi biše ostao pust,	
Mnogu pratež ondi razuzeše u hust.	
Kako vinograd gust, kad je voće zriło,**	
Koga ne bude bljust pudar ni pudilo,	
Jato ga pokrilo čvarljak, grozd ne ojde,	115
Kad se je najilo, s punom gvačom pojde:	
Tako svaki dojde šiju nakarcavši,	
I u gradu projde, okol razsakavši.	
Za njimi, prignavši ča gonit mogoše,	
Ki, vojsku zagnavši, z dobitjem pridoše,	120
Tuj blago snesoše od asirske sile,	
I ča dotekoše, svim riše da dile.	
Nikogar ne uhile, svi biše bogati,	
I po pune zdile jaše blagovati;	
Jaše napijati, Bogu hvale daje,	125
I veseli stati redom počitaje	
Gdi ki dostizaje biše koga ubil,	
Gdi ki priticaje biše put zaskočil.	
Bože, kolikih sil kolika gardina,***	
Kolikih slava dil i hvale visina,	130
Koli vred izlinja pribiv se na poli!	
Tako Bog načinja svih ki su oholi.	
Svi gradi okoli činiše vesel'ja	
I na svetom stoli klaše mnoga tel'ja;	
Cvitja tere zel'ja tla su natrusili,	135
Borja tere jel'ja zide su nadili;	
Trublje su trubili, bubnji su bubnjali,	
Svirale svirili, cindre privartali,	
Hvalu Bogu dali u pisnih pojući,	

---

* Ozija mače i liste pisa po mistih da tiraju vojsku ka bižaše.

** Prilika.

*** Protiv oholim.

Tance su igrali, svitila žegući,	140
Hvalu još dajući dilu Juditinu,	
Kim dobivajući skupiše litinu;	
I gradi u istinu zdrišiše straha grop,	
Ki mnjahu da zginu pod toke sile snop.	
Eliakim, veli pop od Jerosolime,*	145
Noseć smočen isop kroljaše da snime	
Nečistoć onime ki se ockvarniše	
Svite martvih prime kih zagnav ubiše.**	
Za njim ti grediše popovi mnogi zbor,	
S njim grede dopriše Betuliji na dvor,	150
I kad pram njim odzgor Judita iskasi,	
Svakoga ju govor s hvalom dobročasi.	
Riše joj: "Slava si Jerosolime sve,	
Sva radost naša si, počten'je zemlje se,	
Jere je sartce tve muški se nosilo,	155
Tobom je strane ove misto oživilo.	
A sve je to bilo jer čistoću tvoju ***	
Pogleda Bog milo i da t' milost svoju;	
Jer sta u pokoju, muža ne poznavši,	
I u svetih broju, parvi ti umarvši.	160
Bog tebe zazvaši sparti nas brimena	
I tebe obravši proslavi t' imena:	
Tim blagoslovljena biti ćeš po sve dni,	
Biti ćeš blažena gdi dobru konca ni."	
Takovom nju oni besidom slavljahu	165
I Bogu pokloni s njom prikazivahu.	
Ki godi imahu Olofernja blaga,	
K njoj ga prinošahu, ona Bogu da ga.	
A sad veras snaga mojih nju hvaliti****	
Slaba jest i naga: ništar manj naviti	170
Neću se šćediti hvale, koko mogu,	
Jer se isćuditi dilu nje ne mogu.	
Smionost svoju mnogu ukaza Delbora	
Kad razbi nalogu vojske kon Tabora,	
Da čast togaj stvora z Barakom razdili	175

---

* Kako od Jerosolime dojdohše popove i hvališe Juditu.

** Jer u zakonu ockvarnjen biše ki se takniše martva človljaka. Pop jih očišćaše škropeći vodom u koj biše lug krave čarljene, močeći u njoj isop.

*** Vij dostojanstvo čistinjje udovičke.

**** Hvala smin'ja i hrabrosti Juditine.

I s ljudmi njih dvora ki biše u tom dili.*
 Jahele još sili hvala se pomina
 Jer kralja uhili od Kane Jabina,
 Kadano bi smina Sisar u biti,
 Kino k njemu plina općaše nositi. 180

Da to učiniti sama a samomu,
 I čaval zabiti jur pristrašenomu,
 Laglje je ner tomu ki steć meu svojimi
 Prićaše svakomu da će vladat svimi.**

Još je dika s timi i onoj ka Sibi 185
 Svitom svojim snimi glavu kako ribi;
 Grad jur na pogibi tad Abela biše
 I u toj potribi tim se slobodiše.***

Da toj učiniše jednomu vele jih,
 A njoj hvala biše ka na to svede jih; 190
 Da ka meu veće jih sama vojvodu ubi,
 I tim zatira svih, koli slavnija bi!

Palas smila ne bi toko ni Diana,
 Prizvavši joj k sebi s strilami Peana;**** 195
 Ni kano Trojana kralju nos odrubi,
 Sasvim desperana, jer joj sina zgubi;*****

I keno suzubi muških vojask stahu,
 Jake kako dubi, hrabro se nošahu,
 Na konjih ticahu prez sasa desnoga,
 Gdino prižimahu kopja bodežnoga ,***** 200

Ne bi smile toga u obraz pozriti,
 A smila je koga Judita zgubiti.
 Koj poni Hipoliti, koj Pantasileji,
 More se saviti kruna ka je oveji?*****

---

* Delbora proročica i Barak, sašad z gore Tabor z deset tisuć sinov israelskih, razbiše veliku silu vojske kralja Jabina od Kananeje, prid kimi biše Sisara.

** Sisara: ovi sam bižeći, pribiže k Jaheli, ka budući od puka israelskoga, čineći se da ga će skriti, pokri ga pak mu zabi čaval jedan u slipo oko i ubi ga.

*** Siba smetnju učini protiv Davidu, hteći gospodovati. Vojvode Davidovi obsedoše ga u Abelu. Žena razumna, da se grad ne razaspe, čini mu glavu usići, varže ju njim niz mir. Zato se vojska dviže, a grad osta prost.

**** Palas piše se oružna jer dijahu da je božica od arvanje. Diana dijahu da je božica od lova, zato se piše sa strilami. Pean ali Apolo, nje brat, tokoj nosi strile.

***** Ovo je bila Hekuba, žena kralja od Troje Prijama, ka čineći se nič otajno govorit Polinestoru, kralju od Tracije, nos mu odgrize. Jer on biše zgubio sina nje Polidora koga k njemu biše poslao Prijam z blagom mnogim bojeći se kad Garci podsedoše Troju. I kad zgibe Troja, on ubi Polidora za uzeti sebi blago ko biše donio.

***** Suzub muških vojask stahu Amazonke, ke, da mogu bolje kopjem vladati, prisicahu sas desni.

***** Hipolita i Pantasileja jesu bile poglavice od Amazoni.

Ni slave takeji dostojna ka, kada	205
Ču na svojoj meji Babilona grada	
Da se sam oblada, od nje se odvargši,	
Opet ga podklada, kose ne uzvargši;*	
Ni keno ner svargši neprijatelja s konj	
I život mu stargši mečem sikući po nj -	210
Takov tada zakon biše meu Zamate -	
Nimahu taj poklon da budu mužate; **	
Ni ke Pira z bate rekoše odrinut	
Ispod Sparte da te, ali s njom izginut,	
Zato od nje minut inamo ne htiše:	215
Pir osta ostinut jer se i one riše; ***	
Ni ke, kad razbiše Cimbri rimske sile,	
Same se ubiše jer nisu hotile	
Da budu sidile žive pod inimi	
Ner u boj hodile tada bihu s kimi; ****	220
Ni ona ka primi od Meleagra čast	
Jer parva meu svimi prostrili prascu mast,	
Prascu ki svaku slast kalidonskih dubrav	
(Toku imaše vlast) gubljaše ne sustav. *****	
Svih tih zajedno stav, ter Judite hvale	225
S hvalami njih pristav, reć ćeš: njih su male,	
Pri toj su ostale kako pri hartu zec,	
Pri sokolku gale, pri sunačcu misec.	
Njih jošće slave breč po zemlji boboni,	
Po zemlji je nje teč - a na nebi je ni;	230
Juditina zvoni i visoko gori,	
Gdi ju s sobom poni, gdi su an'jelski kori,	
Gdi su rajski dvori, kerubin, serafin,	
Gdi su svetih zbori, gdi Bog i Božji sin,	
Gdi je svitlost prez tmin, radost prez pečali,	235
Gdi ni konac ni fin dobru nje ni hvali.	

---

* Ovo je bila Semiramis, kraljica od Asirije, ka, kose pletući, ču da se je Babilon od nje odvargao. Ne splete druge kose dokla ga opet ne prija.

** Zamate bihu ki stahu na usta Tanaje rike, s kimi i žene vojevahu, ke ne mogahu pojat muža dokle ne ubijahu neprijatelja svojom rukom. Taj zakon biše.

*** Spartani ali Lacedemonesi, videći da jih će potsesti kralj Pir, hotihu žene dati van na otocih. One ne htiše, hoteći i one braniti grad ali s njim zajedno poginuti. I tako se nosiše da jih on ne more prijati.

**** Cimbri sada se zovu Flamengi. Naskočiše Italiju, učiniše škodu veliku Rimljanom. Marij razbi jih. Žene ke s njimi bihu ubiše se da ne pridu žive u ruke neprijatelj svojih.

***** Ovo je bila Atlanta, hći Ceneja, kralja od Arkadije, ka s Meleagrom i s inimi gospodičići garčkimi naskočivši prasca divjega u Kalidoniju, parva ga ustrili. I kad ga ubiše, Meleagar ga njoj prisudi.

A sad, ki ste iskali segaj svita slavu,*
 Ki ste nastojali imit slug zastavu,
 Ki li dviški glavu vojske ste vodili
 I svita daržavu poda se podbili, 240
 Ki ni svojoj sili, ni svomu blagu broj
 Reći ste umili, živeći u pokoj
 I u raskoši svoj: vijte je l' dika ta
 Vaša takmena ovoj ka se Juditi da?
 Ona se sada sja, vi ste u tamnosti, 245
 Nju radost obuja, vi ste plačni dosti;
 Ona je u milosti kralja nebeskoga,
 Vi ste u gardosti djavla paklenoga.
 Tim ti se svakoga slava vred zamini,
 Ki zabivši Boga svit ljubi i cini; 250
 Da tako ne čini presveta Judita,
 Zato Bog učini da je blagovita,
 Da se po sva lita i po vikov vike
 Hvala nje počita, nje pronose dike
 Po mora, po rike, po zemlje okol vas, 255
 I gdi sve vernike sabire vičnji spas.
 Jur poni svaki nas nju htijmo sliditi,
 Jur počnimo danas pobožno živiti:
 Moliti, postiti, ponizit dušu i put,
 Ostrine nositi, gizdav odvrići skut, 260
 Daržat čistinje put, telu ne dati last,
 Da svagdan truda prut, da nam ne da napast;
 U svem Bogu dat čast, a ne moći svojoj:
 Da Duha Sveta mast pomaga vazda njoj.
 Utišen'ja pokoj diliti ubozim, 265
 Prostiti nepokoj uražen'ja mnozim,
 I svakim nemozim pomoći ne kratit,
 I ka svakim mozim s ljubicom se obratit,
 Ljubav ljubvom platit, ljubvom i gardinu,
 Za zlih Bogu vapit da jim da dobrinu, 270
 Ljubiti istinu, laže se čuvati,
 Ufan'ja slatčinu nigdar ne pušćati -
 To t' su bili pati, za ke Bog Gospodin
 Dostoja se obrati Juditu, kako t' dim,
 Po njoj da zgasi dim Oloferna ljuta 275
 I slobod poda svim ki čekahu pruta;
 I ki jur ni muta nimahu ča piti,

---

* Protiv taščoj slavi.

Lica suha, žuta pričali nositi, Po njoj jih nasiti obil'ja mnogoga, Po njoj jih naparti blaga još svakoga.	280
Svi puci cić toga veselit se jaše, Ova hvaleć Boga radosno pojaše. Svak ki totu staše, uši gori napan, Pisan nje slišaše, riči svoje zapan.	285
Ovo biše pisan ku ja govoriti: * "Otvorite usan, počnite hvaliti Boga i slaviti u cimbale zvone, Kitare udariti, psalam peti tone:	290
Bog bo potr one ki rat podvigoše Onim milost klone ki stav uzdašoše. Zgubit nas dojdžoše asirski odbori, Toga ne stigoše, Bog njimi obori.	295
Dolce, varhe, gori bihu pokrili, Vod naših izvori bihu zavalili, Požgat su pritili sela naša i stane, Žene z ditcom htily vest u svoje strane,	300
Inim dati rane, svih smartno sikući: Da Bog naš nas brane njih slomi tukući, Karvavca dajući pod oblastju žene, Sile njih hotući da budu smetene.	305
Zatoj ti spletene biše mnogim strahom, Razbjene i bjene karv smišaše s prahom, Ke s nesmirnim bahom bihu nastupile, A pak s ovim gradom bit se nisu smile.	310
Oloferna bile nisu mnozih ruke, Ni ga naskočile vojske, napan luke, Ni pojamši suke žiganti nesmirni, Ni od meči zuke ljudi boju birni,	315
Da u suknji pirni Judit, hći Merara, I pameti virni pozorom ga vara. Svarže s sebe stara udovna odila I sta na njoj zgara zlato, biser, svila;	
Rumena ter bila lica sva učini, Pojde kako vila: tim njega prihini, Tim sartce u pini stavi mu, pak glavu Odkla kako svinji ali kako bravu.	
Čut bi kako lavu vijan'je plača njih Bižeći po travu kad vidiše mojih,	

---

* Kantika ali pisan Juditina.

Ki jih tukaše svih, goneći kako skot,
 Sto tisuć biše kih i četarsta krat stot. 320
 Božja bo to bi hot, tako da bigaše
 Okola pustiv plot; naši jih stizaše,
 Naši jih deraše, oni predajući,
 Naši jih rizaše, oni se ne rvući.
 Zato sad pojući recmo u radosti: 325
 Bože svemogući, kolike s' kriposti!
 Ki tvojoj jakosti mogu bit opori?
 Sve od tve strahosti trepi, jer sve stvori.
 Ganut se je gori i svita zemlji svoj
 Kada ti odzgori sardit pogledaš k njoj; 330
 Da strah u kih je tvoj, boječ se zgrišiti,
 Ti jim ćeš dat pokoj, ti jih uzvišiti.
 A kino prititi narodu budu mom,
 Ti jih ćeš suditi i starti rukom tvom;
 Pasti će s moćju svom u oganj neugasljit, 335
 Bit pića čarvu tom ki nigdare ni sit."
 Zatim puk ja hitit u Jerosolim pojt,
 Bogu se poklonit ki jih li ne hti ojt.
 Hteć barzo tamo dojt, putem se varviše,
 Prišad, u tempal projt po vrata nagliše. 340
 Saužge činiše gori na oltare,*
 Zavite svaršiše prikazavši dare;
 Stahu redom žare gdi se umivahu,
 I tamjana pare svuda se vijahu;
 Mirisi vonjahu, zvonjahu psaltiri, 345
 Popovi pojahu, odpivahu miri;
 Sjahu kandaliri zlati, sedmostruci,
 I bili dupliri, kako puri luci.
 Dvigši obi ruci, a prignuv kolina
 Klanjahu se puci hvaleć Gospodina. 350
 Vesela družina mnogu čini radost,
 Jer kim biše tmina, slaja jim bi svitlost.
 Juditina milost oružje pridava
 Olofernja oholost kim se oružava,
 Koga joj tad dava puk nje kad u gradu 355
 S plinom ujahava, vesel glade bradu.
 U tempal da dadu tuj, reče, čast Bogu,
 I k tomu nadadu karzno na kom nogu
 Steriše ki mnogu oholast oside

---

* Saužgi djački se zovu holocausta.

Kad ona nebogu glavu mu odkide.	360
Tri miseci side u Jerosolimi, Tuj pijući i jide. Judita sa svimi Vele veselimi blagdane radosti Čini, jere primi dobitja milosti.	
Paka u naglosti svi se razidoše	365
Kino bihu gosti, svak k svojim idoše; Da parvo pojdoše Juditu združiti, Od nje odidoše čtovani i siti.	
Ona posta biti slovuća po svitu, Počaše ju čtiti više svih uznitu.	370
Zatim vazda svitu udovne čistinja Nosi na se zditu, odkol umri muž nje.	
Do stare starinje živi u počten'ju; Lakesis trudinja ču tad u preden'ju, Kloto u varćen'ju, Atropos pririza,	375
Kad ona življen'ju sto i pet lit stiza.*	
Grob ju on poviza u ki joj muž biše, Veće se ne dviza od tud gdi ju skriše. Duh se veseliše da, puti tamnice Izbavljen, grediše gledat Božje lice.	380
Puk obrazom nice nad greb plačan zarča, Govore: "Danice svitlost nam pomarča,** Keno glas potarča slavan po svitu svem: I nju smart posarča, evo je u grobu sem,	
Sama ka biše prem dostojna živiti	385
Za napokonnjim dnem svih vikov, svih liti. Ojme, da viditi nećemo ju veće, Ni s njom govoriti; obrati nam pleće.	
Utišit se neće, Judita, za tobom Puk ov, jer ležeće neć ga prijat s sobom.	390
Ti s' zaparta grobom, mi suze ronimo, Ubjeni smo znobom, ča ćemo, ne vimo.	
Ti nam biše, vimo, utiha pečali, A sada kopnimo prez tebe ostali. Svi smo, evo, pali kako prisičen bor,	395

---

* Ovoj su tri ke predu naš život. Lakesis tumači se ždribnica jer ždribe miče života našega potežući žicu s preslice; Kloto vartnica jer varti vretenom sučući tu žicu; Atropos tumači se: prez obraćen'ja jer se obratiti ne more mitom nijednim da ne čini konac života našega žicu tu pririzujuć. Ovej tri biližaju tri vrimena života našega: vrime ko će biti, ko jest, ko je bilo. Ko će biti, izteže žicu; ko jest, varti ju ali suče; ko je bilo, jur smotanu žicu pririzuje svemu čineći konac. Ovdj zato di da trudne jur bihu Juditin život predući jer ona dugo živi: sto i pet lit.

** Kako puk plaka smart Juditinu.

I veli i mali tebi upje: 'Otvor!',
 Otvor, ter nas zatvor s sobom u tom grebi,
 S tobom umriti umor gorak nam jur ne bi,
 Da gorko po tebi živit je življen'je.
 Svaki plače sebi da zgubi utišen'je, 400
 Da zgubi učen'je svake riči prave,
 Da zgubi dičen'je svake s tobom slave.
 Ojme, da prez glave ostasmo marzal trup!
 Sartce jadi dave, ostasmo pribjen stup.
 Ojme! Tko toko tup i tverd more biti 405
 Da bjen od tacih krup neće pocviliti
 Ali ustaviti pečalno tužen'je?
 Gdi ste naši sviti, gdi s' naše počten'je,
 Gdi si urešen'je, gdi si naša časti,
 Gdi si uzvišen'je israelske vlasti? 410
 Gdi si vela slasti svetoga života,
 Gdi s' razuma splasti, gdi s' svaka dobrota?
 Od nas se odmota, a sad ča čekamo,
 Ner da nam teškota nika pride samo!
 Prez tebe predamo, prez tebe hoditi 415
 Ne umimo kamo, ni ča učiniti.
 Ti nas zašćititi od zla umijaše,
 Ti nas obraniti od sile mogaše.
 Sunce ti nam sjaše u dne ter u noći,
 Dokla ti življaše. Tko će sad pomoći?" 420
 Timi žutki voći svi se pokladahu,
 Take tužbe moći k sartcu privijahu,
 Tako žaleć stahu. Osmi dan kad pride,
 Svi jure mučahu, svak na stan otide.
 Sila ne izide koja bi zadila 425
 Sela ali zide sinov Israila,
 Dokla je živila Judita na saj svit:
 Zemlja je u mir bila i potom vele lit.
 Dan u ki bi dobit Oloferne čtiše,
 Svećen je vazda bit od tih ki dobiše, 430
 Dokla ne podbiše pod jaram svu šiju,
 Pokol umoriše s proroci Mesiju;
 Komu poklon diju, Bogu, spasu momu,
 Jere konac viju počitan'ju tomu,
 Juditi u komu slava će bit dokol 435
 Svitu zemaljskomu počne gorit okol,

Ako li daj dotol dokla zemlja ova
Bude na karte svolj slovinjska čtit slova.
Trudna toga plova ovdj jidra kala
Plavca moja nova: Bogu budi hvala, 440
Ki nebesa skova i svaka ostala.

Amen.

Ovdi svaršuju knjige Marka Marula Splicićanina
svarhu istorije svete udovice Judite,
štampane u Bnecih pomnjom i nastojan'jem
Petreta Srićića Splicićanina.
Na svem Bogu hvala. Amen.